

KRÁLOVSKÉ INTRIKY

Emma Riedová

ROZETA

Copyright © Emma Riedová, 2023

www.riedova.cz

Obálka © Jiří Dvorský, 2023

ISBN 978-80-11-04173-1 (pdf)

ISBN 978-80-11-04174-8 (ePub)

ISBN 978-80-11-04175-5 (Mobipocket)

Emma Riedová

KRÁLOVSKÉ INTRIKY

ADAM

1

Chci vám vyprávět hlavně o ní, ale začít musím u sebe. Vlákna našich osudů se totiž propletla natolik neoddělitelně, že o nás nelze hovořit o každém zvlášť, aniž onu hedvábnou nit potrhám. Jsme spojeni. Alespoň já jsem to tak vždy cítil i přes všechno utrpení, které mi můj cit přinesl. A ona? Neptám se.

Mé jméno je Adam.

Moje zrození bylo neštěstím pro mou mladičkou matku. Přesto jsem prožil hezké dětství v domě přívětivé ženy, jež mě sice neporodila, ale vděčím jí za svůj život. Ona žena se jmenovala Radslava a pocházela z dobré zemanské rodiny. Navzdory svému původu žila velmi nuzně a nikdy se nevdala. Její jedinou přízní byla sestra Dobroslava se svými potomky – vzhledem i povahou byla statná paní Dobroslava mé pěstounce velmi podobná, nicméně jejich úděl se velmi lišil. Radslavina sestra Dobroslava hospodařila se svým manželem na tvrzi Březová a za svůj život porodila tolik dětí, že si snad už nikdo nebyl zcela jistý jejich počtem. Všechny byly krásné, tmavovlasé a nepokojné jako jejich matka.

Naopak samotářská Radslava žila v klidu a osaměle. Ovládala babské řemeslo a uměla léčit i zaříkávat, pročež vešla ve známost v celém širém okolí a lidé ji často vyhledávali, když je soužila nějaká bolest. Snad proto také na Radslaviny dveře zabušila jedné zimní noci i má matka.

Radslava přede mnou nikdy netajila, že nejsem plodem jejího lůna, a ani se mi nesnažila popsat události oné hrůzné noci, kdy jsem se narodil, nějakými jemnými a méně skličujícími slovy.

Probudilo ji divoké bušení na dveře. Chvíli ustrašeně váhala, ale pak rozpoznala v burácení větru, který se hnal kolem zdí jejího obydlí, přerývané steny. Vstala a zapálila jedlovou louč. Věděla, že pro samotnou ženu je nebezpečné po setmění otevírat. Rád bych nyní řekl, že v ní v ten okamžik převládla křesťanský soucit, ale musím bohužel přiznat, že v této jinak hodné ženě bylo pramálo křesťanského. Když otevřela dveře do vánice, zprvu nikoho neviděla, až bolestný ston ji upozornil na drobné tělo ležící v závějích u prahu. Vtáhla mladou prokřehlou ženu dovnitř a zprudka zabouchla dveře, jimiž do jizby pronikal mrazivý dech větru. Ledový vzduch vyhnal všechno teplo z chaloupky, takže bylo bezpodmínečně nutné zatopit.

Jediný pohled zkušené Radslavě stačil, aby poznala, co se děje. Na houních na její posteli, kam ji uložila, se choulila těhotná dívka, jejíž čas už nastával. Přestože nebyla oblečená chudě, její šat ji nechránil před prochladnutím, ruce měla omrzlé, tvář bezkrevnou, kapuce se jí svezla z černých vlasů a vysoké boty z jelenice se celé promáčely. Zdála se mladičká, prý asi čtrnáct patnáct jar.

Děvče zaúpělo bolestí. Radslava, rozdělávající oheň, se k ní obrátila.

„Neboj se, děvenko, to zvládneme,“ pronesla klidně, i když v duchu příliš klidná nebyla. Dívka byla velmi mladá, vysílená a promrzlá a její modrý pohled byl zakalený jakýmsi pološíleným strachem. Opět zasténala a její zalykavý nárek a srdcervoucí výkřiky se stupňovaly.

„Neboj se,“ opakovala vlídně Radslava a pomalu se k ní blížila jako k divokému zvířeti. „Jak se jmenuješ?“ zeptala se, ačkoliv si byla téměř jistá, že se jí nedostane odpovědi. Nedostalo. Bledá dívka za celou dobu nepromluvila, ale Radslavině péči se svěřila poslušně a bez odporu. Nechala se odstrojit a plnila její pokyny.

Navzdory tomu, jak těžký ten celonoční porod byl, subtilní dívka i dítě jako zázrakem přežily. S rozbřeskem snůh venku zrudověl od ranního slunce a vítr se utišil. Vysílená Radslava cítila hrdost, když omývala drobounkého křičícího chlapečka. Radost z vítězství v tak těžkém boji se v ní však mísila se smutným vědomím, že matka z narození dítěte není šťastná. Radslava chlapce zavinula a podávala ho dívce. Nevzala si ho. Jen se otočila a usnula, ani na něj nepohlédla.

Ještě není vyhráno, pomyslela si porodní bába. Dítě, které neběhá, dosud nestojí pevně mezi živými. Je stále jednou nožkou na onom světě. A jediný, kdo stojí mezi ním a hrobem, je máma. Bylo jí do pláče. Chlapeček usnul. Položila ho vedle děvčete a ulehla na lavici u ohniště.

Když se vzbudila, obě „děti“, jak si na své hosty navykla myslet, ještě spaly. Radslavu čekala spousta práce, uklidit, uvařit pro sebe i pro dívku, postarat se o zvířata. Blížilo se poledne a hošík se s brekem probudil. Vzbudila dívku a snažila se ji přimět, aby ho přiložila k prsu, ale matka byla slabá a lhostejná. Radslava ji nechala odpočívat.

Až druhý den přivinula mladá matka na Radslavino naléhání dítko k ňadrům a chlapec se napil. Tehdy už si Radslava myslela, že vše dobře dopadne a odhodlala se k návštěvě vesnice, aby doplnila své zásoby.

Vrátila se až kvečeru. Z chalupy zaslechla dětský pláč.

„Přinesla jsem mléko i máslo,“ volala na dívku, ale nikdo neodpovídal. Jizba byla prázdná. Jen na posteli plakal hošík. Prohledala celý dům i chlévy. Vyběhla ven a volala do soumravné krajiny. Marně. Co dělat? Tušila, že se děvče nevrátí. Stejně jako se osud neslitoval nad ní, ani ona se neslituje nad svým nechtěným, tajně zrozeným dítětem. Dítě zemře, tím si byla Radslava jistá.

Vrátila se do domu.

„Dítě zemře,“ opakovala si tiše, podvědomě se s tím však nechtěla smířit. Viděla umírat mnoho dětí i mnohem starších, rozum jí dokonce říkal, že to tak možná bude i lepší – jaký život čeká bastarda? A přece její rozrušená mysl stále hledala cestu, jak děcko zachránit. Vzala chlapce do náruče. Plakal tichým hláskem sotva narozených. Přivinula ho k sobě. Za oknem padla temná zimní noc. Zabalila dítě do šátků a přes sebe hodila plášť, malý uzlíček tiskla k hrudi, aby mu předala své teplo. Vyšla do tmy beze strachu, protože cestu dobře znala a nebe bylo jasné. A protože nebyla jiná možnost. Čerstvý sníh jí bělostně svítil pod nohama. V domě Radslaviny sestry Dobroslavy bylo vždy nějaké kojené dítě, ať už sestřino nebo některé z děveček, na to se Radslava spoléhala.

Šla dlouho, část cesty byla uježděná, ale většinu od předvčerejší vánice nikdo neprojel a Radslava stále znovu zapadala do hlubokých závějí, pracně vytahovala silné nohy, brodila se nemilosrdným sněhem. Umdlávala únavou a vzdálenost k sestřinu dvorci se krátila jen pomalu. V jeden okamžik Radslavě blesklo hlavou, že zemře vysílením této chladné hvězdnaté noci a s ní zahyne i dítě.

Půlnoc už minula, když konečně spatřila částečně zděné, částečně roubené stavení své drahé sestry a jejího muže. Nikde se nesvítilo a trvalo celou věčnost, než někoho probudila, aby jí otevřel. Dítě pak zanechala v péči Dobroslavy. Tím mi zachránila život.

„A kam zmizela má matka?“ tázal jsem se jako chlapec, když jsem slyšel tento příběh poprvé. Bylo to krátce poté, co jsem se nastěhoval zpět k Radslavě do jejího voňavého, tajemného příbytku, jenž svým klidem mnohem více vyhovoval mé bázlivé nátuře než ruch a shon Dobřiny lidnaté domácnosti.

„Našli ji další den v lese. Vykrvácela,“ pravila s krutou upřímností. Výraz v její opálené, dosud pohledné tváři byl pokojný a velké hnědé oči se na mě dívaly něžně a soucitně. Rozbrečel jsem se. I dnes mívám slzy v očích, když na to

pomyslím. Vždy jsem si svou matku představoval jako děvčátko – ne jako skutečnou ženu, ale jako andělsky krásné děvčátko, čisté, vážné, mlčenlivé. Obávám se, že Radslava ve své příkrosti považovala její smrt za zasloužený trest, protože to, že mě má matka opustila, se rovnalo téměř vraždě. Nevěřím tomu, že to byl trest, nestojím o to, aby mou matku kdokoliv trestal. Zním jedině východisko a tím je odpuštění. Snad proto jsem velmi záhy a silně přilnul ke křesťanské víře.

Často jsme s Radslavou docházeli k její sestře na Březovou, neboť Radslava zbožňovala své synovce a neteře a zároveň se bála, že budu nešťastný, když vyrůstám bez sourozenců. To nebyla tak docela pravda. Byl jsem spíš tichý chlapec a divokost Dobřiných synů i dcer mne trochu děsila. Téměř každá hra byla vlastně hrou na válku. Řezali jsme se klacky, metali po sobě kameny, stavěli jsme opevněné hrady.

Jednou o žních jsme po celodenní práci utekli k vodě, tam jsme se svlékli do košil a začal boj bahnitými koulemi. Nás chlapců bylo celkem šest. Nejmladší Jindřich byl teprve čtyřleté děcko, ale zároveň byl mrštný a nebezpečný jako divoká kočka, nejstaršímu a nejsilnějšímu Ondřejovi bylo čtrnáct nebo patnáct, mně asi osm let. Dívky – jedenáctiletá Vanka, devítiletá Dora a pětiletá Živa – se bez okolků rovněž účastnily bitvy.

Zbudovali jsme na břehu dva protilehlé nevysoké valy, za nimiž jsme se schovávali, aby nás nepřítel netrefil, a pak vybíhali co nejrychleji pro bahno na mělčinu. Z bahna jsme plácali koule velké jako pěst a metali je po nepříteli za valem. Každý hod jsme doprovázeli hrozivým bojovým řevem. Bahno nesmělo být moc měkké ani písčité, kameny byly zakázány. Ohledy jsme nebrali na nikoho.

Výsledkem bylo devět dětí zabahněných od vlasů až po prsty u nohou, dvě potřhané košile, opravdu ošklivá boule na hlavě

malého Jindřicha a naše naprosté vyčerpání.

Trochu jsme se báli paní Dobroslavě na oči, ale naštěstí jsme po návratu na Březovou dostali vynadáno jen překvapivě málo, jelikož jsme se museli okamžitě umýt a slušně obléci, a proto na nějaké spílání nebyl čas. Večer měla totiž přijít vzácná návštěva – náš pan farář.

Po několikahodinové bitvě u vody se nám nikomu do mytí moc nechtělo, ale museli jsme se vydrhnout, abychom nedělali ostudu. Dobroslava s Radslavou a jednou z děveček zatím běhaly po kuchyni a připravovaly spousty dobrot, jichž se nikdo z nás nesměl ani dotknout.

Dívky se neuvěřitelně dlouho upravovaly, a když vešly do světnice, vypadaly jako líbezné holubičky. Všechny byly oblečené v jemných bílých šatech a mezi prameny rozpuštěných tmavohnědých vlasů jim paní Dobra vpletla růžové stuhu. Každá měla navíc jednu stuhu zavázanou v pase. Udivovalo mě, jak mohly všechn ten říční jíl dostat ze svých dlouhých kadeří. Byly čisté, učesané a tvářily se mírně jako nejposlušnější zemanské dcerky pod sluncem. Mám dojem, že jsem je tehdy viděl učesané poprvé v životě.

Se soumrakem přijel otec Bohuslav. Patřil spíš k drobným mužům a vedle ramenatého a vysokého pana Jetřicha z Březové se tento asi padesátiletý kněz úplně ztrácel. Mluvil vždy klidně a s jakousi vnitřní radostí, jako by věřil, že i to zlé se nakonec obrátí v dobré. Oblékal se velmi prostě a ani jeho kůň nebyl nijak výstavní; hádám, že ho místní pán – Ctibor z Kožlí – nijak bohatě neplatil.

Všichni jsme zasedli k prostřenému stolu a my děti jsme věděly, že musíme mlčet a chovat se způsobně, což nás stálo obrovské úsilí. Pan Jetřich z Březové usedl po pravici otce Bohuslava, kterému přenechal čestné místo v čele stolu. Onoho večera se pan Jetřich velmi často smál svým hrdelním hlasem přes mohutný, trochu prokvetlý vous a zjevně měl

výbornou náladu, přestože úroda měla být letos slabší než jindy.

Paní Dobroslava také zářila a viditelně si užívala svou roli hostitelky. Byla to velmi pěkná žena, kypící zdravím, vysoká, se silnými pažemi a rameny a pravidelnou oválnou tváří. Oblékala se většinou do tmavých barev a nenosila žádné šperky. Celý její zjev prozařovalo hrdé vědomí vlastních úspěchů, neboť byla ve svém životě vším, čím mohla být. Krásnou pannou, nevěstou, matkou, paní domu a nyní i babičkou, neboť její nejstarší dcera před pár měsíci povila synka.

Když jsme dojedli králičí maso a jáhlovou kaši, přinesla děvečka sušené švestky rozvařené ve víně a další džbán piva. Nastal ten klidný okamžik spokojeného nasycení a dobré nálady, jaký někdy následuje po dobrém jídle v kruhu nejbližších.

Otec Bohuslav se opřel do židle a pravil: „Nyní ti povím, pane Jetřichu, hlavní důvod, proč jsem za tebou dnes přijel.“ Přejížděl po nás přítomných pohledem svých malých šedých očí a usmíval se našemu napjatému očekávání. „Mám takovou myšlenku. Pán tě obdařil mnoha syny, pane Jetřichu, ani je nedokážu spočítat.“ V tu chvíli nás tam sedělo šest, ale pan Jetřich měl ještě tři dospělé syny, kteří se již rozlétli do světa.

„Ale tvůj statek zdědí jen jeden z nich. Nejstarší Jan. Dobrá půlka tvého jmění jistě padne na věna dcer a to, co zbude, by už stejně nebylo moudré dělit. Proto je nesmírně důležité, abys svým ostatním dětem zajistil obživu. Jsi urozeného rodu, ale tvoje děti nejsou panské děti, nýbrž zemanské, a budou se tudíž muset v životě hodně otáčet.“ Bohuslavův hlas zněl trochu mentorsky. „Obživu lze nalézt u královského dvora, v královských úřadech nebo ve službách nejbohatších pánů. Také matka církev se umí o své služebníky dobře postarat.“

Nikdo z nás nechápal, kam tím otec Bohuslav míří.

„V každém takovém úřadě ale budou muset umět číst a psát,“ vyřkl slavnostně svou hlavní tezi. „Budeš-li souhlasit, pane Jetřichu, já to tvé nejmladší syny naučím.“

Jetřichova tvář se zakabonila, jak přemýšlel o Bohuslavově návrhu.

„Co si o tom myslíš, Dobro?“ obrátil se ke své ženě. Pan Jetřich si své pracovité ženy velmi vážil a ve všem na ni dal, což bylo správné, protože její střízlivý úsudek tohoto vznětlivého muže leckdy uchránil před unáhlenými činy.

„Myslím si o tom tohle: Co za to budeš chtít, otče?“ usmála se paní Dobra.

„Všiml jsem si vašich hřebců, paní,“ začal kněz pomalu. „Máte tam jednoho velmi pěkného mladého hnědáka, který by byl jistě vhodnou odměnou za vzdělání vašich synů.“

„To není špatný návrh,“ souhlasil pan Jetřich.

„Ale děti pak nebudou tolik pomáhat s hospodářstvím, když budou trávit čas čtením a psaním,“ vložila se do hovoru Radslava.

„To je pravda,“ připustil otec Bohuslav. „Ale v létě a během podzimních prací za mnou chodit nemusejí, budu je učit hlavně v zimě a na jaře, takže celé žně vám mohou být k ruce.“

Sledovali jsme ten rozhovor s vyvalenýma očima a vůbec jsme netušili, jestli pro nás znamená něco dobrého, nebo špatného. Kdyby nám někdo tehdy řekl, že o několik měsíců později budeme místo hraní si venku trávit celé dny v přítmí kostela s otcem Bohuslavem, zřejmě bychom spustili povyk a pláč, že do školy chodit nechceme, avšak žádného varování se nám předem nedostalo, takže mohl pan Jetřich nakonec pronést do ticha: „Dobrá, souhlasím, od podzimu k tobě budou chlapci docházet. Napijeme se na to!“

2

Návrh našeho faráře mi skutečně změnil život. Zpočátku bylo učení velmi namáhavé pro nás pro všechny, ale za pár měsíců se začaly mezi námi objevovat rozdíly. Zatímco já a podobně starý Václav jsme už plynule četli a učení nás čím dál víc bavilo, nejstarší Ondřej se nad literami stále jen vztekal a ostatní chlapci stěží chápali, co po nich otec Bohuslav chce. Starý kněz se na ně často hněval a býval netrpělivý a oni mu opláceli stejnou mincí, když utíkali z vyučování nebo odmítali spolupracovat.

Já jsem naopak pociťoval k tomuto moudrému muži vděčnost a úctu a nadšeně jsem hltal vše, co mi předložil. Takto jsem díky otci Bohuslavovi objevil svět Písma, který mi byl do té doby téměř úplně utajen. Důvěra, již ke mně kněz choval, mne těšila, hřejivý pohled, který mi věnoval vždy, když jsem projevil obzvláštní zápal nebo důvtip, mne blažil. Za těch několik let, kdy nás starý kněz vyučoval, jsme se číst i psát naučili jen já a Václav, ostatní chlapci pochytili alespoň trochu čtení, jen Ondřej školu brzy vzdal. Základy latiny jsem si ale osvojil jako jediný.

Vyučování probíhalo v chladných zdech našeho vesnického kostelíku Panny Marie, což zvláště v pozdní jeseni, v zimě a v brzkém jaru bývalo krušné, neboť nás zábly ruce i nohy a bolela nás shrbená záda. S Dobřínými vlastními synky stále cloumal nepokoj, vyskakovali a pobíhali, byli nešťastní, že si nemohou hrát venku, postrádali slunce. Někdy jejich divokost dosahovala takové míry, že pomáhala jen rákoska.

Jediná kniha, kterou náš kněz vlastnil, byl misál¹, jenž však obsahoval nejen latinské modlitby, ale též čtení ze Starého a Nového zákona a Žalmy. Tu knihu jsem si dokázal prohlížet celé hodiny. Nikdy jsem dosud neviděl nic tak krásného. Litery byly vyvedeny jedna jako druhá a iniciály² i okraje

stran zdobily obrázky a ornamenty propletených rostlin a zvířat. Každé otočení listu mi otvíralo nový svět. Pro tento svět jsem byl ochotný zůstat v kostele ještě dlouho po vyučování.

„Proč nejsou ty obrázky téměř vůbec barevné?“ ptal jsem se otce Bohuslava.

„V některých kodexech³ jsou barevné,“ začal kněz a otíral přitom něžně a pozorně dřevěnou sochu trůnící Panny Marie umístěnou na evangelijní straně chóru. „Ale takové knihy jsou velmi nákladné. Můj misál je jen prostý. Alespoň jeho výzdoba neodvádí tolik pozornost od toho skutečně důležitého, od obsahu.“

„Ale i tak je krásný, až to bere dech,“ zašeptal jsem a obrátil list. „Moc bych si přál někdy vidět i jiné knihy. Zajímalo by mě, jak vypadají a o čem jsou. Všechny jsou o Bohu?“

Otec Bohuslav se zasmál. „Téměř všechny jsou o Bohu a o křesťanské víře, ale znám i knihy o rytířích a o dávných událostech nebo knihy básní. Pověz mi, Adame, co bys chtěl v životě dělat?“

„Nevím,“ zrozpačitěl jsem. „To musí rozhodnout můj otec.“

„Myslím, že pan Jetřich nechává svým synům v těchto věcech hodně volnosti. Uvažoval jsi už o církevní dráze?“

„Co to znamená?“ zdvihl jsem k němu zvědavé oči.

„Jsi nejšikovnější z mých žáků a zdá se mi, že je v tvé duši jistá vnímavost k věcem duchovním,“ pravil vlídným, otcovským tónem. „V prostředí kláštera by ses mnohému naučil. Slyšel jsi už o klášterních knihovnách a skriptoriích⁴? Projdou jimi stovky knih. Dovedeš si vůbec takové množství knih představit? Navíc bys mohl sloužit Bohu, což je, věř mi, ta nejsmysluplnější služba, jakou člověk může vykonávat. Budoucnost bys měl zajištěnou.“

Jeho rady mi ležely dlouho v hlavě, a čím více jsem o životě v klauzuře přemýšlel, tím spíš se mi zdálo, že by mě učinil šťastným. Víc než vřava a shon světa mne lákalo ticho, klid a usilovná práce s tím nejkrásnějším, co jsem dosud poznal. S knihami. Často jsem se srovnával s Dobřinými dětmi a měl jsem pocit, že jsem oproti nim bázlivý a slabý, že nemám chuť vymáhat si věci křikem a pěstmi a že vedle nich budu vždy ten, kdo svou při prohraje. Ve své dětské mysli jsem pak toto srovnání vztahoval na celý svět a představoval jsem si, že většina lidí prosazuje svou vůli zastrašováním a násilím. Bohužel mi v tomto ohledu dal život mnohokrát za pravdu.

Radslava chodila do kostela pravidelně, a když si všimla, jak mě ono prostředí přitahuje a jaký obdiv chovám k našemu knězi, podporovala mě v mé zbožnosti i v učení. Navzdory tomu nebyla dobrou křesťankou. Víím, že doma uchovávala prastaré modly, primitivně vyřezané sošky divných bůžků – jednu měla v truhle s obilím, jiné ukryté pod podlahou, jeden bůžek chránil zvířata v chlévě. Snažil jsem se to nevidět, ale víím, že se k nim modlila a nosila jim dárky, tak jako víím, že vzývala nejrůznější lesní duchy. Její sestra, ač dobrá křesťanka, o tomto strašlivém hříchu věděla, protože se v jejich rodině bůžci a tajné obřady stejně jako léčitelské umění předávaly z matky na dceru. Jenže Radslava žádnou dceru neměla.

„Zapřáhni koně, Adame,“ zavolala na mě jednou ze světnice, když jsem trhal višně ze stromu v zahradě a s rozkoší vystavoval své dlouhé, hubené paže letnímu slunci. Její příkaz mě naplnil nadšením. Seskočil jsem z větve do vysoké trávy.

„Kam pojedeme?“

„Na Březovou,“ odpověděla a podala mi oknem raneček s medovými bochánky a dárky pro děti. „Tohle dej prosím na vůz. Počkej. Ještě ti musím něco říct.“ Její hluboký hlas zněl

vážně, a přece radostně. „Dnes je velký den. Jedeme si pro některou z Dobřiných dcer. Mám slíbeno, že mi jednu nechá na vychování a na výpomoc. Bude to, jako bys měl sestru.“

Pozorně si mě prohlížela a pak dodala: „Která myslíš, že by se k nám nejvíce hodila?“

Z jejich slov jsem byl trochu nesvůj. Jednak mě urazilo, že jako pomocník a nevlastní syn nestačím Radslavě já. Jako kdyby nějaká holka mohla být užitečnější! Pocítil jsem nával žárlivosti, neboť Radslava byla pro mě nejdůležitějším člověkem na světě, nejmoudřejší a nejhodnější ženou, jakou jsem znal. Nehodlal jsem se o její lásku dělit. Rovněž se mi zdálo trochu nemístné, že mluví o Dobřiných dětech, s nimiž jsem si často hrával, jako o nových sekyrkách nebo hrcích, jež si jede vybrat na trh. Ale všechny tyto pocity byly příliš mlhavé a příliš nepojmenované, než abych je mohl vyslovit.

„Co se mračíš?“ postřehla Radslava změnu mé nálady. „Budeš mít sestru, se kterou si budeš moct hrát. To je dobré. A pojedeme vozem jako králové. To je také dobré. A nechám tě kočírovat,“ vytáhla svůj trumf. Po tváři se mi rozlil radostný úsměv a běžel jsem zapřáhnout nového koně do našeho nového vozu. Ano, bylo to dobré.

Koně i vůz jsme si pořídili loni na jaře a byl to náš nejcennější majetek. Kůň, hřebec jménem Gregor, už nebyl nejmladší, ale byl celkem silný, klidný a poslušný, hnědá srst se mu leskla, měl široký hrudník a krásné zdravé nohy s bílými podkolenkami. Zapřáhnout ho, to nebylo pro jedenáctiletého chlapce nic jednoduchého a přiznávám, že jsem si musel vzít stoličku, aby byly všechny popruhy rovně upevněné, ale tahle práce mě naplňovala takovou hrdostí, že jsem si vždy připadal jako dospělý muž.

„Hotovo?“ smála se na mě Radslava.

Přikývl jsem a vyskočil na kozlík.

„Teto Radslavo,“ obrátil jsem se na ni, když vylézala za mnou na vůz, a snažil jsem se, aby můj hlas zněl dospěle. „Ptala ses, kterou z dcer tety Dobroslavky bych chtěl za sestru. Chtěl bych Živu.“

„To je dobrá volba, myslela jsem na Doru, ale řeknu si tedy o Živu. Pokud nebudou Dobra nebo pan Jetřich bránit, bude bydlet s námi.“

„Hyjé!“

Živa se říkalo Dobřině druhé nejmladší dceři, které bylo tou dobou sedm nebo osm let. Věděl jsem, že se Živa jmenuje jen doma a že před Bohem i před lidmi nosí jméno Markéta, aby měla také svatou ochránkyni. Věkem nejblíže z Dobřiných dcer mi sice byla dvanáctiletá Dora, ale ta se mi jevila jako příliš dospělá a bál jsem se, že by si se mnou nehrála. A také jsem si nebyl jistý, jestli bych ji přebral, jelikož byla stejně vysoká jako já.

Zato malá, okatá Živa byla skvělá kamarádka, věčně rozjařená a šibalská, pružná a mrštná, pořád někde lezla, a co bylo nejdůležitější – vůbec se nechovala jako slečna. Kromě toho byla velice hezká. Tmavě hnědé vlasy jí zářily teplým leskem, pleť měla zlatavě osmahlou a oříškové oči orámované dlouhými řasami, vše se spojovalo v odstínech hnědé, tak příjemné na pohled, a o to víc z její pravidelné oválné tváře svítily bílé zuby a velké oči.

Od toho dne jsem měl sestru.

3

Leželi jsme vedle sebe, já a Živa, a pozorovali mraky, jež nad námi pluly neuvěřitelně rychle.

„Pohleď, Adame, drak!“ zvolala Živa a prstem sledovala pohyb postupně se měnícího oblaku.

„Já vidím kočku, tamhle,“ ukázal jsem jí směr. „I když teď vypadá spíš jako žena v klobouku. Myslím, že to Bůh pro nás kreslí na obloze taková znamení.“

„A proč?“ tázala se má malá sestra.

„Přece abychom si dovedli lépe představit svaté příběhy,“ řekl jsem důležitě.

Chvíli přemýšlela a upírala velké oči na oblohu.

„Ale mně se zdá, že tamhle vidím Svaroga, kterého má teta Radslava za trámem nad ohništěm,“ prohlásila po chvíli váhavě.

„Žádný Svarog není!“ rozhořčil jsem se.

„Já vím, já vím,“ uklidňovala mě Živa. „Ale na obloze je.“

„Je tam stejně jako drak nebo jiná havěť, Živo! Je tam, protože s ním musí Kristus Pán a svatí bojovat!“

„Jé, podívej, labuť!“ zatahala mě Živa za rukáv. Skutečně, nad námi letěla velká bílá labuť. „Labutě jsou tak krásné. Nakreslím si labuť uhlem nad postel.“

„Nakresli si tam raději anděla.“

„Nakreslím si tam labuť i anděla,“ uzavřela Živa vážně.

Živa se totiž v noci často bála. Ten strach jí působily Radslaviny modly, protože měly velké oči a rozšklebená ústa a vypadaly jako zlomyslní skřítki ukrytí všude po domě. Někdy mnou Živa uprostřed noci zatřásla a celá rozechvělá mi vyprávěla strašidelné sny. Leželi jsme pak vedle sebe a drželi se za ruce, abychom se v nočním tichu nebáli usnout.

Náš svět byl plný tajemství a strašidel. Těch, o nichž nám Radslava barvitě vyprávěla, i těch, která si přibájila naše obrazotvornost. Radslava nás často brávala s sebou v noci do

lesa, kam tajně chodívala pro různé rostlinstvo a kameny, jež se musely sbírat jen za měsíčního svitu. Neznám nikoho, kdo by se odvažoval chodit do lesa takto v noci. Les za tmy je děsivý, plný šelestu, tváří, očí a pobíhání neviditelných nožek. Větve stromů rozechvívané větrem šumí a hučí, noční ptáci vydávají podivné zvuky a člověk, který vejde do nočního hvozdu, nevidí pod své nohy ani kolem sebe, takže každou chvíli zakopne či ho do obličeje švihne větev.

Radslava šla vždy sebejistě před námi a já s Živou jsme jí váhavě kráčeli v patách. Živa křečovitě svírala mou ruku a zatínala mi nehty do dlaně.

„Neboj se,“ zašeptal jsem, ale sám jsem byl tak vystrašený, že jsem sotva dýchal.

„Už tam skoro jsme,“ obrátila se na nás Radslava. „Podívejte, děti, tamhle se světlá mýtina.“

Skutečně. Vyšli jsme na mýtinu a mně se zdálo, že tím vstupujeme do stříbrně osvětleného pokoje ozdobeného drahými kameny a lehounkými závoji. To se v orosených vysokých stéblech trávy držela řídká mlha a nad hlavou nám zářily hvězdy. Obrovský jasný úplněk, umožňující nám vidět i nyní, uprostřed noci, dodával jas kapkám rosy i květinám vykukujícím z trávy.

Radslava nám ukázala středně vysokou rostlinu s chomáčem drobných kvítků, pro niž jsme přišli. „Bedrník,“ řekla a předvedla nám, jak ji máme řezat. Každý jsme měli ostrý zahnutý nůž na byliny. Rostlina se nejprve musela poprosit a zařikat a pak uříznout u země a složit do košíku. Při kraji mýtiny rostly prudce vonící konvalinky, jejichž drobné běloučké zvonky vypadaly jako perličky rozeté mezi kapradím.

„Nesbírej je, Adame,“ zavolala na mě Radslava, když viděla, kam mířím. „Zlé divoženyky je tam zasadily, aby otrávil zvědavé lidi.“

Cestou zpět nám Radslava vyprávěla o divoženkách, které se snaží všemožně zahubit každého, kdo přijde do lesa, a obzvlášť spadeno mají na muže. Těm pak vyloupou oči a nechají je bloudit lesem, dokud ti nešťastníci nezemřou hlady. A je to tady, pomyslel jsem si, teď Živa už vůbec neusne. Když jsem se však obrátil ke své malé sestřičce, viděl jsem, jak se směje.

„Až budu velká, bude ze mě divoženka,“ zašklebila se na mě Živa.

Radslava se snažila předat Živě vše, co znala, a Živa jí byla podle všeho dobrou a učenlivou žačkou. Zpočátku ji její teta učila pouze, která bylina je která, jak je sbírat, sušit a co z nich lze připravit; časem ji však začala vodit k nemocným a zraněným a nakonec i k porodům. Několikrát ji dokonce poslala léčit samotnou. Živa se tehdy velmi obávala, že něco pokazí, avšak Radslava jí naprosto důvěřovala.

Obdivoval jsem, že se má sestra učí něčemu natolik užitečnému, zatímco já stále válčím s latinou a psaním, ale rozhodl jsem se, že nepolevím a dosáhnu dokonalosti, aby ze mě byl dobrý služebník Boží.

Procvičoval jsem si proto psaní i doma tím, že jsem kreslil tenkým kusem uhle litery na ploché kameny. Radslava mne pyšně pozorovala.

„Co se píše v knihách, Adame?“ ptala se mě jednou.

„Všechno,“ odpověděl jsem lakonicky. „Cokoliv, co lidé říkají nebo na co myslí, je možné napsat.“

„Úplně všechno?“ tázala se dál Radslava.

„Všechno, co lze vyjádřit slovy.“

„I příběhy, co vám vyprávím?“

„I ty,“ potvrdil jsem jí.

„Až budeš jednou psát knihy, Adame, napíšeš tam i moje příběhy?“ zeptala se rozechvěle.

Pohlédl jsem do její laskavé tváře.

„Ne, to nemohu, teto Radslavo, odpusť, ale ty příběhy jsou bezbožné.“

„Takže není možné napsat cokoliv?“ usmála se šibalsky.

„Je,“ stál jsem si za svým tvrzením. „Ale já nechci psát o tvých modlách.“

„Aha,“ řekla Radslava a odmlčela se. Po chvíli však začala nanovo: „Je těžké naučit se psát?“

Zamyslel jsem se nad tou otázkou.

„Není,“ pravil jsem nakonec.

„Živa je moc chytrá dívka,“ pokračovala Radslava a zkoumavě si prohlížela černé klikyháky na kamenech. „Mohl bys ji naučit číst a psát?“

Ta myšlenka mě šokovala. Vůbec mě do té doby nenapadlo, že by číst a psát mohla nějaká dívka. Čím víc jsem však o tom přemýšlel, tím se mi to zdálo zajímavější. Navenek jsem ale nedal nic znát a jenom jsem zabručel: „Chceš, aby uměla psát, jen proto, aby jednou zapsala tvé příběhy.“

„To není pravda,“ bránila se Radslava. „Mohla by si pak zapisovat názvy mastí a roky, kdy je připravila, a nemusela by to vše držet v paměti.“

„Tak dobře,“ souhlasil jsem. „Naučím Živu, co umím, ale nesmí o tom s nikým mluvit. Zvláště s otcem Bohuslavem ne!“ Obával jsem se, že se na mne můj učitel kvůli tomu rozzlobí.

Od té doby měla Živa hned dva učitele, svou tetu a mne. Překvapilo mě, že dělá pokroky rychleji a chápe snadněji než její bratři, ale popravdě řečeno byla stejně neposedná jako oni. Naše nové tajemství nás velmi sblížilo, jen mi bylo líto, že

jí mohu nosit ke čtení jen to, co sám opíšu na tabulku nebo vzácněji na pergamen, a že nikdy zblízka nespátřila tu nádheru, již byl plný misál otce Bohuslava.

Bylo mi patnáct. Slavil se svátek Narození Panny Marie a my jsme se v tento přelíbezný zářijový den chystali do kostela. Měl jsem slavnostní náladu, slunce zlatilo každičký kout, vzduch voněl ovocem a foukal lehký vítr. Živa si právě oblékala své nejpěknější šaty: celé bílé, vpředu trochu zřasené, s ozdobnými červenými rukávy, které se přišněrovaly dlouhými tkanicemi na bílé roucho. Kdykoliv jsem na ni pohlédl, musel jsem myslet na to, jak je svět krásný.

Do kostela jsme šli pěšky, aby se nezdálo, že se pyšně vezeme. Radslava nás stále upomínala, ať se neumažeme, ale bláta bylo naštěstí jen málo, cesty byly téměř suché. Já i Živa jsme ten den měli s dětmi z farnosti v kostele zpívat a Radslava tvrdila, že se na mši přijedou podívat i páni z Kožlí, jimž patří téměř vše kolem. Bohatý, vznešený pan Ctibor s paní Annou se přijdou do našeho prostého kostelíka poklonit sošce Matky Boží.

Kostel byl naprosto plný. Já a několik dalších chlapců v mém věku jsme stáli s dětmi podél stěny, abychom nepřekáželi. Pan Ctibor a paní Anna měli vyhrazená místa na tribuně, jak se patří. Ano, skutečně přišli. Já i Živa jsme napínali zrak, abychom je viděli.

Pan Ctibor byl vysoký, štíhlý muž s tmavými vlasy a vousy, výrazným nosem v hranatém obličejí a vyzývavýma temnýma očima. Vyzařovala z něj smělost a sebevědomí. Ustrojený byl parádně v dlouhém tmavém plášti a sametovém zeleném kabátci s kožešinovým límcem. Jeho manželka vypadala jako královna. Alespoň tak jsem si tehdy královny představoval. Vysoká, elegantní, s vážnou bledou tváří a úzkými růžovými

rty. Vlasy jí sahaly až k pasu, ryšavé, lehce nakadeřené a cudně pokryté jemným bílým závojem. Také ona se oblékla do zeleného sametu, který jí nesmírně slušel.

Zpívali jsme jako o život, já i Živa jsme cítili nadšení z toho, jak důležitou úlohu v dnešní mši hrajeme. Oba jsme byli velmi dobří zpěváci a toho dne se nám obzvlášť dařilo. Po mši se lidé shromáždili před kostelem a vesele rozprávěli, nikomu se nechtělo domů. Také pan Ctibor s paní Annou se mezi nás vmísili a hovořili s panem Jetřichem, Živiným otcem.

Se Živou jsme si znovu přezpívali latinskou píseň. Radslava stála vedle nás a rozněžněle nás pozorovala, jako bychom byly její vlastní děti. Náhle se pan Jetřich obrátil ke své švagrové a pokynul jí, aby nás přivedla blíž.

„To je má dcera Markéta a můj syn Adam.“ Při té lži nehnul ani brvou a já jsem mu byl velmi vděčný, že mě představuje jako vlastního, protože být nemanželským dítětem znamená být méně než dobytče.

„Všimla jsem si tvé dcery už v kostele, Jetřichu,“ promluvila hedvábným hlasem paní Anna a zelené oči jí zářily. „Moc krásně zpívá. A je velmi hezká. Jak je stará?“

„Asi tak jedenáct dvanáct jar, paní.“

„Potřebovala bych ještě jednu společnici a tak pohlednou dívku s pěkným hlasem není snadné najít. Navíc, bude-li pracovitá, nebudu se zdráhat poskytnout jí za pár let slušné věno. Co myslíš, můj pane, nebylo by vhodné vzít Jetřichovu dceru k nám do služby?“

Teprve nyní, když se paní Anna obrátila ke svému manželovi, dokázal jsem odtrhnout zrak od její půvabné tváře a věnovat svou pozornost také jemu. To, co jsem viděl, mě ale příliš nepotěšilo. Možná se vám bude zdát, že do této vzpomínky na první setkání s panem Ctiborem a paní Annou vkládám poznatky, jež jsem nabyl až později, ale myslím, že tomu tak

není a že už tehdy jeho tvář prozrazovala několik nepříjemných skutečností. Ctibor neměl rád svou ženu, dokonce bych řekl, že tuto okouzující bytost nenáviděl, a těšilo ho dělat jí naschvály. Další věc, jež mne znepokojila, byl pohled, který upíral na Živu. Viděl jsem, že se mu má sestra velmi líbí, a nejen to – cítil jsem, jak ho přitahuje. Oči, jimiž ji sledoval, byly očima dravce. Obávám se, že právě jeho touha ulovit mou malou Živu tehdy převážila nad Ctiborovou nechutí plnit přání své ženy.

„Proč ne? Alespoň jedna z tvých dívek by mohla umět zpívat čistě,“ odpověděl posměšně a oči se mu blýskaly.

V tu chvíli promluvila s odvahou sobě vlastní Radslava.

„Promiňte, pane a paní, ale já Markétu i Adama vychovala, jsou sourozenci a nejsou zvyklí být od sebe. Nemám to srdce je roztrhnout. Nenašlo by se u vás místo i pro chlapce? Je šikovný, silný i poslušný, dokonce se umí starat o koně a taky trochu číst.“ Myslím, že se bála pustit Živu do světa samotnou.

„Ale jistě,“ usmála se paní Anna. Vítr jí trochu čechral vlasy a její líce na čerstvém vzduchu nepatrně zrůžověly. „Pro pracovitého muže se u nás místo vždycky najde, že, můj pane?“

Panu Ctiborovi na celé věci záleželo pramálo, a proto jen potlačil zívnutí a přikývl: „Ke psům by se mi někdo hodil. U koní ho také zaměstnají. Někdy se přijď podívat na moje koně, Jetřichu,“ obrátil se rázem k panu Jetřichovi. „Takové jsi ještě neviděl!“

Radslava, vědomá si toho, že v této věci asi bude mít hlavní slovo paní Anna, se opět obrátila na ni: „A kdy bych k vám měla děti poslat? A kam? Budou sloužit na hradě Kožlí, nebo na jiném vašem panství?“

„Zdržujeme se teď už téměř výlučně na Kožlí. Já si ráda vyjedu i na svůj věnný Hrádek a tvou neteř budu brát nejspíš s sebou, ale pošli je určitě na Kožlí. A kdy? Hm, na konci října to bude nejvhodnější. V době lovů a během příprav na zimu máme nejvíc práce, každá ruka navíc se bude hodit.“

Mlčky jsme s Živou naslouchali jejich hovoru a uvědomovali si, jak se náš život úplně od základů obrací. Budeme se muset rozloučit s Radslavou, k níž jsme oba přilnuli. Přijdeme mezi cizí lidi. Do cizího hradu, vzdáleného celý den cesty koňmo. Pociťoval jsem strach i zvláštní mrazení z očekávání nového.

Radslavin pohled se zamlžil dojetím; i ona věděla, že nás ztrácí.

„Ach odpusť, paní, ty slzy. Nemám vlastní děti a oni dva jsou to jediné, co prosvětluje můj život,“ zašeptala. Udivilo mě, že se paní Anně svěřuje se svými city, avšak paní Anna náhle Radslavu objala a řekla rozechvěle: „Chápu tě, ani já nemám děti a bojím se samoty, ale slibuji ti, že o ně bude dobře postaráno.“

Radslava k ní vděčně pozvedla oči.

Paní Anna i pan Ctibor se rozloučili, nasedli na koně a i s celou družinou zmizeli v zákrutu cesty směrem k Benešovu, odkud pak měli pokračovat na hrad Kožlí.

4

Přípravy na náš odjezd probíhaly po celý další měsíc. Snažili jsme se s Živou odvést co nejvíce práce, aby měla teta Radslava vše na zimu nachystané a nemusela to obstarávat sama. A především jsme se loučili. Rozloučil jsem se s otcem Bohuslavem, který celou mou cestu vnímal jako můj první krok ke vstupu do služeb matky církve. Loučili jsme se s

rodinou z Březové, s lesem, se sadem kolem našeho domku, s Radslavou.

Večer před odjezdem jsme seděli kolem hliněné misky se zapálenou smolou, drželi jsme se s Radslavou za ruce a ona předříkávala slib, který jsme si museli dát. Celá místnost voněla hořící pryskyřicí.

„Nezapomenu na svůj rodný dům; zapomenu-li, ať mě oheň schvátí.“

„Nezapomenu na svůj rodný dům; zapomenu-li, ať mě oheň schvátí,“ opakovali jsme s Živou po ní.

„Nepošpiním svůj rod špatností; pošpiním-li ho, ať mě oheň schvátí,“ pokračovala Radslava. Plameny v misce a malá svíce nad ohništěm byly to jediné, co ozařovalo naše tváře.

„Nepošpiním svůj rod špatností; pošpiním-li ho, ať mě oheň schvátí.“

Pak se Radslava obrátila ke mně a řekla: „Budu stát za svou sestrou a chránit ji.“ Její oči byly zapadlé hluboko ve stínu a v mihotavém světle smoly se její tvář zdála rozrytá vráskami jako kůra stromu.

„Budu stát za svou sestrou a chránit ji,“ slíbil jsem.

Nato se Radslava obrátila k Živě a vyžádala si od ní obdobný slib, načež uchočila naše ruce a každého tenkým stříbrným nožem lehce řízla do ukazováčku, až nám vytryskla krev. Její krůpěje nechala dopadnout do ohně v misce.

„Zaklínám vás,“ zvolala procítěně a její tvář vypadala jako maska, „ať jeden bez druhého nenaleznete nikde klidu. Zaklínám vás, ať ten, kdo druhého zradí, v okamžiku zrady padne bez duše.“ Slyšel jsem, jak těžce dýchá. Rána na prstě mě pálila. „Zaklínám vás,“ vykřikla má pěstounka. „Ať vás tato krev vždy přivede zpět domů.“

Pak chvíli seděla mlčky s hlavou skloněnou a s našima rukama v horkých dlaních. Cítil jsem se z její magie nesvůj, Živa pozorovala svou tetu široce otevřenýma očima. Nato Radslava vstala, vzala misku, zhasila plamen v ní a zakopala ji v místě ohniště do předem připravené jamky. Věděl jsem, co to znamená. Odtud nás bude navždy volat naše krev zpátky za Radslavou.

Směrem ke Kožlí jsme museli vyjet za úsvitu. Vezl nás pan Jetřich svým vozem taženým dvěma vraníky. Radslava se s námi loučila, jako bychom jeli na smrt.

„Neplač,“ těšil jsem ji a její slzy se mému chlapeckému rozumu zdály pošetilé. „Budeme se za tebou vracet.“

„Já vím,“ vzdychla Radslava a objala mě. „Slib mi ještě jednou, že se o sebe s Živou postaráte. Mám pocit, že vás pouštím do krutého světa samotné a bezbranné.“

„Tak zlé to snad nebude.“

Hleděla mi do očí a šeptala, aby to Živa neslyšela: „Chci tomu věřit, ale mé srdce tomu nevěří.“

Vylezl jsem za Živou na vůz. Pan Jetřich už dávno seděl na kozlíku, zamlaskal a koně se rozjeli. Nevěřím na Radslavina kouzla, nevěřím jejím předtuchám, a přesto mě ovládl zvláštní nepokoj, když jsem viděl, jak byla toho rána rozrušená. Živa se však na Kožlí očividně těšila. Tiskla se ke mně, aby cestou neprochladla, zachumlaná v tmavohnědém plášti s kapucí, a usmívala se plná očekávání.

Cesta byla dlouhá. Zkoušeli jsme spát, zpívat, hrát hry. Dvakrát jsme museli slézt z vozu a pomáhat ho vytlačit z bahna a nesčetněkrát se na nás pan Jetřich rozkřikl, ať už konečně mlčíme, že se to naše vytí nedá poslouchat.

Kvůli rozmáčeným cestám jsme nemohli jet tak rychle, jak jsme doufali, a už po několika hodinách jízdy bylo jasné, že budeme muset přespát někde po cestě a na Kožlí dorazíme až

druhý den. Ještě před setměním jsme se ubytovali v jedné malé vsi u muže jménem Vojen, který choval včely, pohostil nás medovinou a celý večer nemluvil o ničem jiném než o svých úlech.

Druhý den už cesta ubíhala rychleji, před polednem se nad námi objevil hrad Kožlí, stojící na strmém zalesněném ostrohu nad soutokem potoků Tisemského a Janovického. Poprvé jsem viděl tak velkou stavbu. Hrad majestátně čněl nad chýšemi prostých lidí roztroušených v jeho nejbližším okolí. Dnes už vím, že Kožlí patřilo spíš k menším hradům, ale že bylo zároveň vystavěno moderně, aby poskytovalo svým obyvatelům nejen bezpečí za parkánovou hradbou⁵ a dvěma příkopy, ale rovněž co nejvíce pohodlí.

Vjeli jsme přes padací most a bránu do dvora a tam nás uvítalo početné osazenstvo hradu.

„Jetřichu!“ smál se černovlasý pan Ctibor rozjařeně. „Pojď se se mnou napít a prohlédnout si stáje.“

„Rád, pane, ale jen na chvíli, spěchám s odjezdem,“ vzdoroval chabě Jetřich z Březové. „Za jediný den tu cestu v této roční době nelze stihnout.“

Pan Ctibor odtáhl pana Jetřicha kamsi stranou. Mne si ani nevšiml; to mi však příliš nevadilo. Pomohl jsem drobné Živě slézt z vozu a každý jsme sundali svůj vak. Její byl podstatně plnější než můj – nevlastnil jsem téměř nic.

Rozpačitě jsme se rozhlíželi.

„Vítám vás,“ ozval se jemný ženský hlas. Vysoká, štíhlá paní Anna stála v portálu obytného paláce. Vypadala úchvatně. „Tady Hedvika vám ukáže, kde budete spát.“ Hedvika byla asi osmnáctiletá komorná paní Anny. Pro svou vytáhlost, hubenost a šedavou pleť vypadala mnohem starší, než byla. Její velké oči neustále těkaly a pomrkávaly a za řeči co chvíli

vrtěla drobnou hlavinkou s dlouhým řídkým hnědým copem, jako by jí svět kolem nedával pokoje.

Hedvika nás zavedla do jizby pro služebnictvo v přízemí severovýchodního paláce. Šlo o velkou místnost s jediným úzkým oknem a trámovým stropem, kde byly na zemi rozložené slamníky, uprostřed dubový stůl a ve zdech výklenky na odkládání věcí a na kahany. Hedvika ukázala na jeden slamník blízko dveří se slovy: „Tady budeš spát ty, chlapče. Panna Markétka bude spát s paní Annou v jihozápadním paláci.“

„Opravdu musím?“ ptala se bojácně Živa. „Raději bych zůstala se svým bratrem...“

„Co řekne paní, to je zákon,“ odsekla jí nepříjemně vysokým hlasem Hedvika, ale když viděla Živin umíněný výraz, dodala: „Můžeš zkusit paní Annu přemluvit, když se ti zdá lepší sdílet jizbu s pacholky a služkami. Ostatně teď bychom stejně měly jít za ní, aby tě poučila o tvých povinnostech.“

Živa přikývla, ale ještě stačila shodit na jeden z prázdných slamníků svůj plášť a zavazadlo.

„A já?“ osmělil jsem se.

„Ty?“ tvář panny Hedviky se pohrdlivě zkrivila. „Ty se zajdi zeptat ke koním, s čím potřebují pomoci. Od toho jsi tady, ne?“

„Markéto!“ zaslechli jsme zvenčí hlas pana Jetřicha. Živa se rozeběhla ven a já za ní.

„Odjíždím, holčičko,“ objal svou dceru vousatý pan Jetřich dojatě a políbil ji několikrát na čelo. „Opatruj se. Sbohem, Adame.“

„Sbohem, otče,“ hlesla Živa smutně.

„Sbohem,“ řekl jsem i já a pomyslel na to, že toto místo není vůbec tak přátelské, jak jsme si je představovali. Pan Jetřich

vylezl na vůz, zamlaskal na vraníky a projel branou. Zůstali jsme sami dva.

„Pojď, Markétko, nenech paní čekat,“ spustila opět Hedvika a táhla nevzdorující Živu pryč.

Pomaloučku jsem se šoural ke stájím. Nikdo se o mne nezajímal. Stáje pana Ctibora měly zděnou podezdívku, ale jinak byly roubené. Kolem se pohybovalo několik štolbů, kteří vypadali, že mají plno práce vypadat, jako že mají plno práce. Vešel jsem dovnitř. Hned u vchodu stál vedle vysokého ryzáka postarší dobře oblečený muž s šedými vodnatými očima a úplně holou hlavou a zdálo se, že tam tak docela nepatří. Onen bezvousý, holohlavý kmet krmil koně malými jablíčky. Myslel jsem, že mě nevidí, náhle se však ke mně otočil čelem a pravil: „Vítám tě, synu. Ty musíš být ten od pana Jetřicha, Adam.“ Zcela nečekaně mě objal a vlídně se zasmál mému údivu, odkud mne zná.

„Já jsem hradní kaplan Linhart. Slyšel jsem o tobě, že jsi pilně studoval u otce Bohuslava a že se chceš stát řeholníkem.“

„Ano, otče, velmi si přeji vstoupit do některého z cisterciáckých klášterů.“

„Dobrá volba,“ poklepal mi Linhart přátelsky na rameno. „Ostatně paní Anna se velice dobře zná s opatem Konrádem, snad by ti mohla zajistit místo v klášteře na Zbraslavi.“

Po mé levé ruce se jako stín vynořil vysoký světlovlasý mladík. „Mohu ti představit svého synovce? To je Severin.“

Tehdy jsem poprvé pohlédl do Severinových modrých smavých očí. Severina jsem si záhy zamiloval. Stal se v těch nelehkých letech mým nejlepším přítelem.

„Těší mě. Já jsem Adam.“

Jak bych mohl svého druha Severina co nejvěrněji popsat? Ve všem byl horlivý, upřímný a smělý. Později jsem jednou slyšel,

jak ho děvečky z kuchyně nazývají „hřebeček“, a ačkoliv se v těchto věcech vyznám jen pramálo, myslím, že šlo o velice trefnou přezdívku. Severin byl o něco starší než já, vysoký, pohledný a z jeho světlých očí vyzařovala chlapeckost, živost a okouzlující šibalství. Často se smál dětsky nevinným smíchem a jeho galantnost byla prostá jakékoliv vypočítavosti. Zároveň už tehdy jsem si uvědomoval, že se tento chlapecký elán může snadno proměnit v sebevědomé šviháctví a nevinnost se může rázem stát pouhou přetvářkou k svádění naivních dívek.

„Dovolíš, abych tě tu provedl, vzácný pane?“ otázal se Severin obřadně a já, rozradostněný tím, že se mě konečně někdo ujal, jsem nadšeně přikývl.

Ukázal mi stáje a oplocený výběh psů. Ctiborovi velcí hnědí psi, s nařasenými záhyby povislé kůže na krcích, zběsile štěkali a vrčeli.

„To jsou Gothart a Matouš, pánovi nejbližší služebníci,“ ukazoval Severin na muže rozmlouvající u brány. „A tamto Janek a Jeniš... Ale ty mě vůbec neposloucháš!“

„Promiň, asi si je teď nezapamatuju,“ omlouval jsem se. „Moc nových dojmů.“

„A to jsi ještě neviděl děvčata!“

„Nepotřebuji vidět žádné děvče,“ opáčil jsem. „S tím nejkrásnějším jsem přijel.“

Hrad sestával ze dvou hranolových obytných paláců, vzájemně propojených mohutnou obvodovou zdí s ochozem. K vyššímu a honosnějšímu jihozápadnímu paláci byla připojena i malá vížka. Za touto budovou stály stáje a psinec. V severovýchodním paláci spávalo služebnictvo, byly v něm uskladněné zásoby a nacházely se tam dílny. Směrem do nádvoří se k němu tiskly dřevěné chlěvy a oplocený prostor s drůbeží.

Oba paláce pod sebou ukrývají sklepení, tam mě ovšem Severin nezavedl. Namísto toho mi ukázal jihozápadní palác, provedl mne síní, kuchyní, sýpkami, kolem panských pokojů a nakonec mě překvapil hradní kaplí.

Prostor kaple byl nevelký, přesto velmi působivý. Hrotitá okna byla vyvedena s velkou kamenickou zručností a osazena barevnými skly, na podlaze vydlážděné keramickými dlaždicemi stály čtyři mohutné svícny s tlustými voskovicemi, kamennou mensu⁶ zakrývala honosná látka bohatě vyšívána modře, zeleně a zlatě a na ní se tyčil oltář s důstojným obrazem Madony. Bylo to nádherné.

„Jestli ses už vynadával,“ okomentoval Severin mé okouzlení, „tak se můžeme pustit do něčeho užitečného. Musíme vyčistit psinec.“

Tím začala moje služba na Kožlí. Zpočátku se točila výlučně kolem koní a psů, což byly podle všeho jediné živé bytosti, na nichž panu Ctiborovi záleželo.

Po celém dnu práce jsem byl značně unavený a Živu jsem od chvíle, kdy ji Hedvika odvedla k paní Anně, vůbec neviděl. Povečeřel jsem chlebovou polévku, napil se trochu piva a chystal se jít spát, když Živa konečně přiběhla do jizby pro služebnictvo. Tvář jí zářila štěstím, jež nedokázala skrývat.

„Adame, ach Adame,“ vrhla se mi kolem krku. „Máme takové štěstí. Paní Anna je nesmírně hodná. Předvedla mi, co všechno budu dělat a co všechno mě naučí. Můžu?“ ukázala na zbytek země ležící na mé brašně. Přikývl jsem a ona se do ní okamžitě hladově pustila.

„Úplně jsem se zapomněla najíst! Věřil bys tomu?“ smála se. „Paní Anna mě moc chválila, jak umím vyšívat a zpívat, a říkala, že mě naučí německy a taky francouzsky, jako ji to naučila její matka. A také mě naučí hrát na loutnu, abych ji

mohla obveselovat a zpívat jí a spoustu dalších věcí. Je tak milá. A tak krásná!“

Bezděčně jsem se usmíval jejímu nadšení.

„A hádej, co říkala o tobě!“ zvolala radostně Živa. „Řekla jsem jí, že se chystáš do kláštera, a ona mi slíbila, že ti bude do truhličky strádat peníze, aby ses mohl stát novicem, až ti bude osmnáct. Není to skvělé?“

„Je to skvělé,“ přitakal jsem.

„Ale ty jsi nějaký smutný, Adame,“ podotkla udiveně.

„Jen unavený, sestřičko, pojď spát, vždyť už je venku dávno tma.“

Stoupla si a dívala se z úzkého okna, jako by si chtěla ověřit, co jsem právě řekl. Do jizby se začali trousit naši spolunocležníci, muži i ženy. Jako poslední Severin.

„Rád tě vidím,“ zavolal jsem na něho. „Pohleď, to je má sestra Markéta.“

„Těší mě, Severin,“ uklonil se, uchopil její ručku a políbil ji. Dobrá nálada mě přešla. Víím, že se podobné věci mezi urozenými lidmi sluší, ale od něj to bylo naprosto nevhodné. Nemravné.

„Severin,“ zopakovala Živa s úsměvem.

„Už musíme jít spát,“ prohlásil jsem přísně a postavil se mezi ně. „Ať nerušíme ostatní.“

V tu chvíli se odhrnul závěs zakrývající vchod a v místnosti stanul jeden z nejbližších pomocníků pana Ctibora, myslím, že ten, co se jmenuje Matouš. Statný, docela mladý a celkem hezký muž, jen nos měl trochu nakřivo a mastné hnědé vlasy a vousy se mu kroutily jako háďata.

„Pan Ctibor posílá pro...“ Pátravě se rozhlédl. „Pro ni!“ ukázal na Živu. „Máš za ním jít do jeho komnaty. Hned.“

„Co mi chce?“ zeptala se Živa hlasem, v němž se mísil strach a rozhořčení.

Matoušův obličej se v rychlém sledu několikrát změnil. Na okamžik vypadal, že se rozesměje nad její naivní otázkou, pak že ji udeří za drzost, a nakonec se rozhodl pro zcela neutrální výraz, který doplnil patřičnou odpovědí: „Co já vím.“

Živa na mě vyděšeně pohlédla.

Vůbec jsem netušil, co mám říci. Netušil jsem ani, jak se mám tvářit!

Když jsem ji takto zklamal svou nerozhodností, sklonila hlavu a odešla s Matoušem.

„Co teď?“ zeptal jsem se nervózně Severina.

„Ty s tím nic nenaděláš,“ zamumlal neurčitě. „Je mi to líto, ale je to tak. Jdi spát.“

Zhasli jsme olejové kahany rozestavené ve výklencích ve zdech, takže jediným zdrojem světla zůstaly slabě zářící žhavé uhlíky v železném koši v rohu místnosti. Brzy se jizbou ozývalo jen oddychování spáčů a občasné zachrápání. Nemohl jsem spát. Ne. Čekal jsem na ni, až se vrátí. Jenže ona se nevracela.

Začal jsem se modlit. K Panně Marii, k našemu Pánu, ke svaté Markétě. Ať jí neublíží! Jen ať jí neublíží!!

Měl jsem pocit, že uběhly hodiny.

Nedokázal jsem dostat z hlavy ten strach, že se mojí malé Živě stane něco strašného. Žaludek se mi sevřel a hlavou mi letěly děsivé obrazy jejího osudu. Představoval jsem si Ctibora, jak se na ni dívá lačnými očima, jak se jí dotýká... Vztyčil jsem se na lůžku.

„Severine! Spíš?“ zašeptal jsem.

„Ne, ale ty bys měl,“ odpověděl rozespale. Na okamžik jsem pocítil velkou vděčnost, že sdílí můj strach se mnou a rovněž nemůže spát. „Napadlo tě vůbec, že se dnes v noci už nevrátí?“ dodal.

Tahle otázka mě tnula do živého.

Vstal jsem. „Jdu za ní!“

„Lehni si a spi.“ Severin mě chytl za ruku a stahoval mě zpět na lůžko. „Nikam nechod. Zabil by tě.“

Lehl jsem si. A čekal.

Ještě dlouho jsem tam ležel s otevřenýma očima, obklopený temnotou, plný temnoty.

Náhle se rozhrnul těžký závěs kryjící dveřní otvor a Živa vběhla do místnosti a zakopla o škrpály v nohách našich slamníků.

„Živo,“ zašeptal jsem plačtivě. Ano, skutečně mi tekly slzy.

„Adame,“ řekla tiše. Neplakala. Byla celá zahalená v nějakém cizím černém plášti. V jeho plášti.

Rozhlédla se, jestli všichni spí. Pak ze sebe plášť strhla a hodila ho do kouta. Šaty, ty slavnostní, andělsky běloučké šaty, v nichž odcházela ke Ctiborovi, měla po celé délce od krku po kotníky roztržené, takže tmou zasvítily pleť její hrudi a břicha. Pod pupíkem si cáry šatů držela drobnou rukou tak, že jí zakrývaly boky i stehna.

„Živo!“ vyhrkl jsem znovu.

„Neboj se, bratříčku, nic se mi nestalo. Neboj se,“ drmolila a já jsem se zdráhal uvěřit tomu, co říká. To se mu ubránila? Ona se ubránila jemu?! „Musím teď najít své staré šaty a zítra hned za úsvitu jít za paní Annou poprosit o nějaké oblečení.“ Začala potmě prohrabovat svůj vak a přitom stále šeptala: „Přál si, abych mu byla po vůli, ale paní Anna zaklepala nečekaně na dveře a on nechtěl, aby mě u něj našla. Tak mě

schoval do truhly plné prádla. Když otevřel truhlu, hodila jsem na něj rozložené prostěradlo, vyskočila a utíkala pryč. Utekla jsem mu.“

„A proč jsi tam byla tak dlouho?“

Ustala v hledání a mlčela.

„Dlouho se mi předtím dvořil,“ odvětila šeptem.

„A ty šaty?“

„Ty mi roztrhl, než mě zavřel do té truhly. Paní Anna mě v poslední chvíli zachránila.“ Snažil jsem se zachytit pohled jejích očí, ale v té tmě vypadaly jako bezedné studny.

Našla šaty a převlékla se.

„Nic se mi nestalo,“ zopakovala tiše. „Nic se nestalo! Slyšíš? Nic.“ Ulehla a usnula. Nebo dělala, že spí.

Vrátila se, já však stejně nedokázal zamhouřit oči. Byl jsem ještě zmatenější než předtím. Nevěděl jsem, jestli jí mám věřit, ale nakonec jsem se rozhodl, že věřit jí bude pro nás pro všechny to nejlepší řešení. Seděl jsem na lůžku a zíral do míst, kam s odporem odhodila jeho plášť, a nenávist k tomu hanebnému muži mi proudila krví jako jed.

Pak jsem dostal ten dětinský, nebezpečný nápad.

CTIBOR

5

Tohle pošmourné ráno není moc hezké, a už vůbec ne příjemné. Kocovina, bolehlav. Žaludek jako na vodě, každou chvíli asi budu zvracet. Škrábance na krku mě pálí. Bylo to trochu ponižující. Vlastně by to nemuselo být ponižující, podíváme-li se na ně jako na trofej – rány z boje z toho asi neudělám. Bojem s mrňavou holkou se opravdu chlubit nebudu.

Za oknem mlžno. Ještě že nesněží.

Nalil jsem si víno. Trpké.

„Matoušil!“ Přiběhl můj pacholek. Závidím mu, úplně z něj vyzařuje síla a elán, zatímco já se cítím pod psa. „Přines mi odvar z máty, mám žízeň. A snídani. A plášť.“ Vzpomněl jsem si, že si ho odnesla ta holka. Zjevně nejsem jediným sběratelem trofejí. Představil jsem si, jak sladce usíná s mým pláštěm na nahých pučících nadrech, a musel jsem se usmát. Vyrazíme na lov.

Snědl jsem trochu uzeného masa a chléb; vypil, co mi přinesli. Nechal se ustrojit od té nejpěknější služky, kterou mám, a šel obhlédnout psy a koně. Chladný vzduch mě trochu osvěžil. S rozkoší jsem ho nasál do plic. Vždycky pocítím zvláštní hrdost, když vidím své koně. Svaly jim hrají pod kůží, jsou neklidní, silní a rychlí, nejlepší koně z okolí. Poplácal jsem po šíji Vločku, pěknou mladou klisničku. Vešel podkoní a začal jednoho z hřebců sedlat. Sedlo mé ženy.

„Má paní někam jede?“ otázal jsem se lhostejně.

„Ano, ona a její společnice se chtějí projet po okolí,“ odpověděl podkoní, osedlal koně a odešel pro druhé sedlo. Když byl i

druhý kuň připravený, vyvedl je podkoní ze stáje na dvůr. Anna a ta holka právě scházely ze schodů. Zajímavé. Má tedy i jiné šaty než ty včerejší – ne, počkat, to jsou přece Anniny šaty! Anna si toho děvčete hledí. Nejenže s ní po včerejší noci nevyrazila dveře, ale dala jí své šaty, a dokonce i svůj plášť, pásek a boty. To by mě zajímalo, co jí ta holka řekla! Sestoupily až ke mně, krásné, dokonale ustrojené. Malá divoška se tváří jako nevinnost sama a Anna nasadila svůj pohrdlivě královský výraz.

„Dobré jitro, Ctibore. Jsem ráda, že jsi konečně vstal. Nakoupím další plátno a ty nech prosím pozvat ševce a krejčího, panna Markéta potřebuje nové boty, košile, svrchní šaty a plášť, všechno její oblečení je staré a vetché,“ oznámila mi, jako by mě oděv jejich děvčat mohl jakkoliv zajímat. Nebo se tím snaží nějakým způsobem vyjádřit ke včerejší noci?

„Pozvi je sama, drahá. Já mám důležitější starosti.“

Ušklíbla se. Opravdu! Má ledová královna se ušklíbla. Možná má přece jen nějaké pocity... Ne, tomu nevěřím.

„Vím, že máš spoustu důležitých starostí.“ Tato věta měla znamenat: Nemáš nic na práci, lenochu!

„Teď například musím jít obhlédnout psy,“ ukončil jsem naše utrpení a naposledy pohledem spočinul na Markétině snědé tvářičce. Je moc pěkná a tak živá oproti vtělené vznešenosti, s níž musím žít. Markéta se ale dívala jinam.

Psy chovám v oploceném výběhu, kde mají i boudy se senem, aby jim nebylo zima. Mám jich celkem pět. Jsou to hnědí svatohubertští honiči, poměrně velcí, velmi vhodní k lovu i honu. Je v nich správná dávka agresivity. Zadává i člověka, přikážu-li.

Když jsem přišel k výběhu, pobíhali a zuřivě štěkali. Něco ale bylo jinak než obvykle. Přistoupil jsem k plotu a pozorněji za něj pohlédl. Nejdřív jsem úplně nechápal, co vidím, ale pak mi

to došlo. Nad ohradou se sklání větve mohutné borovice, která stojí vně ohrady, hned za jejím plotem. Na jednu z těchto větví kdosi pověsil panáka ze dřeva a hadrů. Do výběhu někdo pověsil mě! Ano, ten výtvar, oběšenec, panák velký jako člověk, byl oblečený do zelených hadrů, které zřejmě měly napodobit moje oblečení, v místě, kde skuteční lidé mají srdce, měl na hrudi nakreslený něčím bílým můj erb a na hlavu mu někdo dal klobouk podobný mému. Ale především – viselec měl můj plášť!

Psi vrčeli, vyskakovali na oběšence a trhali kusy jeho hadrového těla... Nerad to přiznávám, ale u srdce mě bodlo, hlava se mi motala a pocítil jsem podivný strach.

„Kdo to sem dal?!“ zařval jsem. „Kdo to sem sakra dal?!“

Seběhlo se několik přitroublých poskoků. Krčili rameny a bázně po mně pokukovali.

Tak dobře. Uklidni se. Svůj plášť – který právě bral zasvě pod drápy a zubisky psů – jsi naposledy viděl na té malé couře.

„Anno! Anno!“ rozběhl jsem se k bráně. Anna trhnutím zastavila svého ušlechtilého hřebce.

„Kde máš tu holku?“ ptal jsem se jí zadýchaně.

„Koho?“

„Markétu!“

„Zdá se mi naprosto nepřipustné, abys takto označoval mou společnici,“ vychrlila ze sebe Anna. „Je to velmi jemná dívka s dobrým vychováním, které tobě zjevně chybí. Panna Markéta jela napřed k lesu.“

„Ukradla mi plášť a nastražila ho do výběhu se psy.“

„To je směšné. Proč by to dělala? A kdo by dobrovolně vkročil mezi ty krvelačné bestie? Myslím, že bys neměl den začínat francouzským vínem, je na tebe příliš silné.“ Pobídla koně a zmizela. Zmije jedovatá, mrcha nabubřelá.

Tísňivý pocit už pominul, zůstal jen vztek. Toho drzouna najdu a ztrestám tak, že už nic podobného neudělá. A nejspíš už nikdy nic neudělá. Vytluču z něj duši! Hodím ho psům!

Dal jsem si všechny zavolat a chvíli na ně řval, aby si uvědomili, že zábava končí. Panáka sundali pacholci od psů. Slíbil jsem tomu, kdo mi udá viníka, bohatou odměnu. Nic. Všichni se krčí jako poseroutkové, nikdo nic neví. No ovšem.

„Když nezjistím, kdo to byl, dám vás postavit do řady a každého třetího zmrskat!“

Nic. Ksaku!

Bolela mě hlava. Všichni koukali do země a čekali, co se bude dít.

„Vy jste to asi nepochopili,“ začal jsem znova, ale cítil jsem marnost svého počínání. „To, co se stalo, je zločin. Jde o urážku šlechtice a vzpouru proti pánu. Za to je šibenice.“

Bože, moje hlava! Musím si jít lehnout. Seru na ně.

Na měkkém lůžku jsem okamžitě usnul. Vzbudil mě až zvuk podkov Annina hřebce. Vyhlédl jsem z okna. Nějaký chlapec právě pomáhal sesednout z koně té malé hnědovlasé děvce. Jistě, vždyť je to její bratr, uvědomil jsem si. A náhle se vše zdálo tak jasné – to ona odnesla můj plášť a to on spáchal tu ohavnost! Jen počkej, hajzle! Vyběhl jsem z místnosti na nádvoří tak rychle, až jsem se málem přerazil na schodech.

„Stůj!“ zavolal jsem na odcházejícího kluka.

Otočil se. Zároveň s ním ztuhli i všichni přítomní.

„Pojď sem,“ vyzval jsem ho. Kluk se ustrašeně přiblížil. „Blíž!“ zařval jsem a kluk udělal další krok. Vrazil jsem mu pěstí takovou ránu do obličeje, až spadl na zem. Chytil jsem ho za ramena a zavolal Matouše a Gotharta, aby mi ho podrželi. Krvácel. „Tys to byl, srabe!“ Udeřil jsem ho do břicha, až celý

zmodral. Při tom úderu jsem zaslechl srdceryvný výkřik. Její výkřik. Tohle si vychutnám.

„A takový je můj rozsudek nad tímto lotrem,“ zvolal jsem do ticha s náležitou důstojností. „Zbičujte ho, uřežte mu uši a nos a vyhoďte ho za hradby, už ho tu nechci nikdy vidět.“

„Ne! Prosím!“ pověsila se mi na nohy ta holka a rozbřečela se. „Pane, smiluj se, ach, smiluj se, prosím.“

Odkopl jsem ji. „Nechápeš, že jsem se už smiloval? Vždyť ho nedám popravít! Co sakra ještě chceš?“ Její upřené oči se zdály tak velké, rudé rty měla pootevřené a tvář jí zkrásněla pohnutím. Klečela přede mnou, jako by se mi nabízela výměnou za svého bratra. To by koneckonců nemusel být špatný obchod.

Váhal jsem. Všichni mi viseli na rtech. Ano, bojí se mě. To by mi ostatně mohlo stačit. Pohlédl jsem na Annu. Myslí si, že jsem barbar. Francouzská krev, kterou zdědila po své matce, se bouří nad mou surovostí. Ukážu ti něco ještě lepšího, ženuško, podívej, co udělám s tvou panenkou.

„Tak dobře. Odpustím tvému bratru, když za mnou dnes večer opět přijdeš a svého bratra vykoupíš. Co říkáš?“ Uchopil jsem ji oběma rukama za ramena a postavil. Výškou mi sahala stěží do půli hrudi.

„Přijdu. Slibuji. Udělám cokoliv. Jen ho nech jít,“ zapřísahala se odhodlaně.

„Ne-e,“ zasténal tiše ten kluk, opravdu tiše, na hlasitý odpor se ze strachu o své uši a nos ani nezmohl. Matouš s Gothartem s ním praštili o zem a zmlkl.

„Ujednáno.“ Nakonec by to mohl být docela příjemný den, když mě na jeho konci čeká tahle křepelka. V ten moment se ten zbabělec rozbřečel jako holka. Musel jsem se samou radostí smát.

Poté co jsem velkou část dne prospal, už jsem neměl nejmenší chuť dál otálet s vyjížděkou do hvozdu. Nebe bylo šedavé a zatažené, les intenzivně voněl pozdní jesení. Viděl jsem to na zajíce a bažanty, nic velkého. Jelo nás celkem pět. Matouš s Gothartem a tím obtloustlým mladíkem, jehož jméno si nepamatuju, vtipkovali. Psi se radostně hnali směrem k lesu. Vzali jsme s sebou taky Severina, který je něco jako synovec kaplana, a nikdo neví, jestli se k němu chovat spíš jako k člověku, nebo jako ke sluhovi. Dnes byl nějaký zaražený.

Zpočátku se nám nevedlo, Matouš dvakrát minul a nadával jako satan, ale nakonec jsem střelil dva zajíce a Gothart bažantici. Když už jsme se blížili zpět k hradu, prudce se ochladilo, vše potemnělo a strhl se hrozný liják, takže se koně celí zabahnili a my jsme byli úplně mokří, ale v dobré náladě.

Doma jsem si nechal vydrhnout nohy v horké lázni.

„Probud' mě, až se začne smrákat,“ přikázal jsem té hezké služce. „Ať tu mám po probuzení vše připraveno – víno i jídlo, rozumíš?“

„Ano,“ přikývla se sklopenýma očima a začervenala se.

Usínal jsem a myslel na tu mrňavou holku. Nejenže je pěkná a divoká, ještě navíc je to Annina holčička, kterou jí zkazím. Máloco je tak příjemné jako kazit Anně její plány...

Vyspalý, sytý a občerstvený vínem jsem netrpělivě očekával krásnou Markétu. Ozvalo se zaklepání.

Otevřel jsem.

Anna!

„Co tu děláš?!“ vyjel jsem na ni, naprosto vyvedený z míry její přítomností.

„Co si o sobě prokrista myslíš?“ opáčila ona, hněvivě rozrazila dveře a vtrhla do pokoje. „To mě musíš urážet každým svým

činem? Nestačí ti ubližovat mně, ale musíš ještě týrat moje dívky? Což nejsem dost velkomyslná, že jsem bez výčitek přešla ten včerejšek? Otče, řekni mu něco!“ Teprve nyní jsem si všiml, že za ní stojí náš staříčkový kaplan.

„Pane Ctibore,“ začal kaplan chraptivě. „Vím, že jsi divoké krve a že to, co ti nyní povím, neuslyšíš rád, ale přece jen mě prosím poslouchej.“

„Nedokážu si představit nic zajímavého nebo nového, co bys mi mohl říct,“ odsekl jsem a ukázal mu směrem ven, že se má pakovat.

Oba už stáli uprostřed mé komnaty, ale já jsem se nehýbal od otevřených dveří.

„Nového nic, pane,“ zašeptal kaplan. „Jen ti mohu stále opakovat, abys nezapomínal na to staré. Abys nezapomínal na své hříchy. Neboť v nebi stále znovu a znovu prověřováno, je-li tvé pokání dost upřímné.“

Neodpovídal jsem. Věděl jsem, na co naráží, ale nezmohl jsem se na žádnou odpověď. V hrdle mi vyschlo.

„Nechováš se podle příkázání, pane,“ pokračoval prostě. „Ale nemyslím si, že by to bylo proto, že jsi zlý. Jsi jen velmi nešťastný a snažíš se zapomenout na staré hříchy pácháním nových. Je to tak, synu, že?“

Přistoupil ke mně a pohlédl mi do očí. Jeho vráskami obklopené oči byly velmi světle modré a neustále stařecky vlhké.

„Tehdy ses mě ptal, jestli ti Pán někdy odpustí. Ptáš se na to pořád? Nebo jsi zpychl natolik, že už ti na odpuštění nezáleží?“

Ten pohled se nedal snést! Vyběhl jsem z místnosti.

Blížily se Vánoce léta Páně 1307. Měli jsme staronového krále. Když vyhnali Jindřicha Korutana, usedl na trůn Rudolf Habsburský, manžel královny vdovy Elišky Rejčky. V létě se ale vše zase otočilo, Rudolf je pod drnem, Jindřich zpátky, a někdo dokonce tvrdí, že českým králem má být Rudolfův bratr Fridrich. Alespoň jeho otec, římský král Albrecht, si to očividně myslí, a oba Habsburkové proto vtrhli do Čech a teď sbírají síly na další boj. Naštěstí do jara válka nebude.

V zemi vládne zmatek a každý krade. Všichni páni na poměry nadávají, ale vskrytu jsou rádi, že si můžou urvat z královského. Ti, kdo nadávají nejvíc, taky nejvíc kradou. Zvláště pán z Lipé a pán z Vartemberka, ale ani Rožmberkové nebo páni z Gutštejna se nenechají zahanbit. Nedržím se stranou, protože některé příležitosti se neopakují, takže i já mám plné ruce práce s královským majetkem.

Zejména kláštery jsou tučná kořist a nestojí to moc úsilí. U jedněch sestřiček jsem také pořídil takovou drobnost jako dárek pro Markétu. Vždycky už si myslím, že na ni zanevřu, mívám na ni vztek, že bych ji přizabil, ale pak ji vidím, jak sedí v Annině okně a vyšívá nebo jak seskakuje celá zruřovělá z koně, a najednou nestojím o nic jiného, než aby mě měla ráda.

Anna si mě nevšímá, protože Vánoce jsou pro paní domu podobně náročné jako pro muže bezvlády, a tak jen honí služebné, aby vařily, uklízely, a dívky, aby pletly věnce a girlandy a zdobily jimi okna a síně. Nakoupila obrovské množství svic a barevné stuhy. Všichni se musejí postít, jinak se Anna zblázní. Markéta, snad aby jí udělala radost, je už tak hubená, že z ní zbývají jen kukadla. Já se tomu směju. Postu obzvlášť.

V předvečer Božího hođu je celý hrad vyzdobený a vyrážíme do kostela na půlnoční mši. Muži pojedou na koních, ženské v saních vystlaných houněmi. Všechny jsou nastrojené a

rozrušeně štěbetají. Obloha je čistá a plná hvězd, mrzne přímo šíleně, sněhu zatím napadlo jen asi loket⁷.

Počkal jsem si na Markétu u dveří do Anniných komnat. Šla jako poslední, celá zahalená do bílého pláště. Chytl jsem ji za předloktí.

„Pusť mě, pane,“ zasyčela vztekle.

„Mám pro tebe dárek, holubičko,“ usmál jsem se na ni a vytáhl šňůru říčních perel dlouhou dobré tři lokty, kterou mohou řeholnice jen těžko postrádat. „Můžeš si ji obtočit kolem krčku nejmíň desetkrát,“ řekl jsem, a než se zmohla na odpověď, přitáhl jsem si ji k sobě a políbil. Vmžiku jsem pustil její něžné zápěstí a zamířil ven.

Mše byla poněkud nudná jako vždy, ani zpěv to příliš nevylepšil. Anna má spoustu hloupých nápadů, jimž je nutné se podřídít, má-li být klid. Jedním z nich je postávání u portálu kostela, když lidé vycházejí, a zdravení se s nimi. Já i moji chlapi jsme už seděli na koních opodál, ale Anna dál stála před kostelem i se svými holkami. Ty vypadaly asi tak zaujatě jako já. Zejména macatá Lucinka se umí tvářit okázale otráveně.

Lidé vycházeli. Markéta se prodrala dopředu.

Popojel jsem blíž k jejich hloučku, abych viděl, co se děje. V prstech držela tu dlouhou šňůru perel ode mě a každému, kdo vyšel z kostela, dala perličku! Nevděčnice! Lidé jí děkovali a ona se bezstarostně smála zvonivým smíchem. Napadlo mne, že do nich najedu s koněm, ale pak jsem si to rozmyslel. Ať si dělá, co chce!

Ještě že jsem za ty perly neplatil.

Koncem ledna přijel za mnou na Kožlí pan Pešek. Znáám ho z jedné výpravy po královských klášterech. Je to takový tlustý smraďoch, ale veselý a nic ho nerozhází.

„Máš pěkné sídlo,“ povídá pan Pešek rozvázně, když jsem ho provázel Kožlím. „Ale špatně položené, to by bylo dobyto raz dva. Vždyť je v kopci a za ním je ještě vyšší vrch.“

„Mýlíš se. Všechno jsem při stavbě Kožlí promyslel. Potřeboval jsem stavět zde kvůli vodě, a proto, abych Kožlí snadno ubránil, má předhradí zvláštní systém.“

Pan Pešek si vykračoval ve sněhu po nádvoří a od úst se mu v tom mrazu kouřilo, jako by ve svém obrovském břiše ukrýval doutnající ohniště. Kdákaající husy se nám rozbíhaly pod nohama a z rohu nádvoří se ozýval hluk, jak někdo z čeledi štípal dříví.

„V Tismi a u několika dalších chalup v okolí mám celkem devět rybníků. U každého rybníka jsem usadil chalupníka, který drží stráž. Kdokoliv by chtěl k hradu přijet s vojskem, musí tyto osady minout. Jakmile chalupník něco podobného zmerčí, vypustí rybník a ten se přes potok vlije do mých hradebních příkopů a zaplní je.“

Čekal jsem pochvalu, ale pan Pešek řekl jen: „Trochu složitě, ne?“

„Naopak. Dokonale promyšlené. A viděl jsi tu strž za hradem? Tudy se k němu nikdo nedostane.“

„No, jen aby tě někdo nedobyl,“ pochyboval pan Pešek. „Na mír to ještě dlouho nevypadá.“

„Dáš si horkou medovinu?“ navrhl jsem mu, aby mě už nerozčiloval svými řečmi.

„Rád. Ostatně nepřijel jsem jen tak okounět. Jeden můj druh z bojů o Hory Kutné mi povídal, že máš na hradě jeho dceru. Nějakou Bohunku. Tak se chci na ni podívat, páč bude nejspíš časem moje.“

„Tak to si rozhodně zaslouží připítek,“ zasmál jsem se, ne úplně bez škodolibosti, protože světlovlasá Bohunka, jedna z Anniných holek, není už tak úplně panna. Mojí zásluhou,

nutno dodat. Nicméně nehodlal jsem panu Peškovi kazit náladu, ostatně pro něj je to děvče pěkné až moc, a má-li věno, není si nač stěžovat.

Zamířili jsme tedy do jihozápadního paláce.

ADAM

6

Živa se mnou a ostatními sloužícími sdílela společnou místnost na spaní jen onu první noc, pak si ji – a jsem tomu rád – paní Anna vzala k sobě a Živa spávala v její komnatě. Bohužel jsem ji kvůli tomu vídal jen zřídka. Naše světy se čím dál více vzdalovaly. Ona byla jednou z nastrojených voňavých slečen, já byl trhan od koní. Nevím, zda si této změny vůbec kdy povšimla, protože kdykoliv mohla, rozjařeně za mnou přibíhala a chovala se, jako by vše zůstávalo při starém, ale já si tu propast mezi námi uvědomoval až bolestně jasně.

Velmi jsem se sblížil se Severinem. Nechoval se hrubě jako ostatní muži na Kožlí a byla s ním zábava. Měl mnohem lehkomyšlnější a radostnější povahu než já. Živa se k nám někdy připojovala, což jsem vítal jen zpočátku. Brzy mě však začalo rozčilovat, že se se Severinem tak dobře baví. V nitru jsem tušil, že se svému pohlednému staršímu druhovi nemohu rovnat, a nechtěl jsem se o Živino přátelství dělit.

„Pojed' s námi, panno Markétko,“ volal Severin na mou sestru, která právě vycházela z temnoty kamenných zdí hradu Kožlí a jejíž oči jen pomalu přivykaly světlu. „Pojed', nebo pro samé vyšívání zapomeneš, jak vypadá obloha.“

„A kam jedete?“ ptala se, zatímco my už jsme oba seděli na hnědácích ze Ctiborovy stáje. Jarní vzduch voněl svěžestí, pryskyřicí a zelenkavým očekáváním pupenů.

„Dolů k řece, kde se plaví koně, a pak podél skal lesem, do vsi pro med a zase zpátky,“ odpověděl jí a zacláněl si tvář proti ostrému dopolednímu slunci.

„Zeptám se, jestli smím,“ opáčila váhavě, ale Severin už pohotově seskočil z koně a běžel do stáje pro bílou klisnu, na níž pojede Živa. Samozřejmě že s námi směla jet, jednak proto, že paní Anna jí nic neodmítne, ale také proto, že v doprovodu svého bratra je přece každá dívka v bezpečí.

Severin jí galantně pomohl do sedla a vyjeli jsme.

Je krásné projíždět jarní krajinou se svými nejbližšími po boku. Má milovaná sestra teď musí zůstat po většinu času uvnitř hradu a ven se dostane jen zřídka. Během těch měsíců, jež strávila převážně uvnitř silných zdí, se velmi změnila, stala se tišší, zádumčivější, pohubla a její pleť získala sněženkově bílý odstín, jako by jí chyběl denní svit. Sotva jsme však vyjeli z nádvoří, viděl jsem, jak se jí vrací síla a radostná nálada. Severin také zářil štěstím. Potřásal plavými vlasy a pořád vykládal nějaké hlouposti, jimž se Živa ochotně smála.

„Závod, panno Markétko?“ vybídl ji.

„Blázníš, Severine? Nevidíš, že mám z vás nejmenšího koně? Jak bych vás asi mohla předhonit!“

„Možná měl Adam pravdu,“ snažil se ji vyprovokovat. „Říkal, že se z tebe stala slečinka. Jak dlouho jsi už nejela tryskem?“

„Adame!“ rozčílila se Živa zcela nespravedlivě na mne.

„Neposlouchej ho, sestřičko,“ radil jsem jí a otáčel se jen tak pro zábavu s koněm na místě, než si to ti dva vyříkají.

„Tak tedy závod!“ zvolala Živa prudce a pohledem vybírala vhodnou rovinu.

„Co ty, Adame?“ obrátil se Severin na mě a v očích mu svítilo chlapecké nadšení.

„Myslím, že bychom neměli závodit, protože Markéta je malá a má malou klisnu, kterou jsi jí navíc vybral ty.“

„Já Vločku vybral, protože je mírná a výškou se pro Markétku hodí!“ bránil se Severin. „A jestli chceš, můžeme jí dát

náskok.“

„V žádném případě,“ obořila se na nás Živa. „A připravte se do řady, žvanilové, ať můžeme začít. Cíl je tamhle u toho dubu.“ Ukázala na rozsochatý strom vzdálený asi osm set kroků.

Pokrčil jsem rameny a připojil se k Živě a Severinovi.

„Připravte se, pánové,“ zvolala Živa. „Teď!“

Vyrazili jsme tryskem, až koním odletovala hlína od kopyt. Slyšel jsem jen rytmické dunění a vlastní dech. Zpočátku jsme všichni letěli stejnou rychlostí, ale Severin nás záhy o celého koně předjel a Živina klisna před cílem zaostala za mým Ryzákem, takže jsme k cíli dorazili v pořadí, které se dalo odhadnout už na začátku závodu. Živě to však kupodivu ani v nejmenším nevadilo, byla zadýchaná, růžová v tvářích a rozesmátá.

Do vesnice to už netrvalo dlouho, a když jsme vyzvedli nádoby s medem, nechtělo se nám hned domů.

„Vím o jednom kouzelném místě,“ začal tiše Severin na kopci za vesnicí, kde jsme se usadili k odpočinku, „které nejspíš ani jeden z vás nezná.“

„Je to daleko?“ tázala se Živa, rozlamující v dlouhých prstech pšeničnou caltu⁸.

„Není, ale cesta tam je tajná,“ pokračoval Severin. „Takže bys musela jet se zavázanýma očima.“

„A co Adam? Ten se může dívat?“ ptala se má sestra podezřívavě.

„Ano, a proto chudák Adam nebude tak překvapený, až tam dojedeme. No tak, panno Markétko, je to hra.“

„Nemůžu přece jet na koni poslepu!“ odporovala mu Živa.

„Nepojedeš sama. Sedneš si na mého hřebce přede mne a Adam povede Vločku.“

Živa na něho upřela vážný, nedůvěřivý pohled pobouřeného dítěte. „To se nehodí, Severine. Můžu jet jedině se svým bratrem.“

„Dobře,“ upadl Severin náhle do rozpaků. „Beze všeho. Chcete tedy jet?“

„Já myslím, že můžeme,“ souhlasil jsem a těkal nervózním pohledem ze sestry na svého přítele a zpět.

„Dobře,“ usmála se něžně Živa, až její bílé zuby zasvítily mezi plnými rty.

Severin ze sedlové brašny vytáhl dlouhý lněný šál. Vyskočil jsem do sedla, Živa se usadila přede mnou a můj druh mi podal šál, abych své sestře zavázal oči. Mezitím se vyhoupl na koně i on, Živinu klisnu vzal za uzdu a jel před námi. Nejprve jsme sledovali proud řeky, záhy jsme však odbočili k lesu a začali stoupat do kopce. Živa seděla přede mnou a lehce se opírala zády o mou hrud'. Cítil jsem heřmánkovou vůni jejích rozpuštěných vlasů. Po celém těle se mi rozlil hřejivý pocit z její blízkosti.

„Když člověk přijde o oči,“ přemýšlela Živa nahlas, „všechny ostatní smysly se mu zbystří. Cítím teď vůni borovic tak silně jako nikdy. I zvuky jsou hlasitější a takové – hmatatelné.“

„Víš, kde jsme?“ zašeptal jsem jí do vlasů.

„Vůbec. Někde v lese. To podle světla a té vůně. Teď jsem slyšela sojku!“ zasmála se. „Jsem tak napnutá, bratříčku. Doufám, že to bude stát za to.“

Do kopce nám to trvalo dost dlouho, koně z toho byli unavení a zvláště můj Ryzák těžce oddychoval a zpomaloval, protože nás musel nést dva.

„Tudy,“ otočil se na nás Severin a ukázal na úzkou stezku mezi skalami.

„Tam koně neprojdou, půjdeme pěšky,“ navrhl jsem.

„Asi ano,“ souhlasil Severin, seskočil z koně, přivázal svého hřebce i Vločku ke štíhlé bříze a šel mi pomoci s Živou, která se právě snažila poslepu slézt z Ryzáka. Severin ji zachytil pod rameny, vzal ji za ruku a trochu neobratně ji vedl po křivolaké stezce nahoru. Já je následoval.

Severin se moc neuměl vcítit do nevidícího člověka ani ho správně vést, takže Živa co chvíli vykřikla úlekem nebo o něco zakopla. Když ji konečně dovedl na místo, usadil ji na kámen a rozvázal jí oči. To, co Živa spatřila, jí muselo vzít dech. Stáli jsme obklopeni nevysokými skalami uprostřed jakéhosi palouku porostlého sytě zelenou travou, jenž byl celičkový pokrytý zářivě modrým kobercem hořců – rostlin, kterým Radslava říkala „andělské oči“. Živa seděla ve středu toho neuvěřitelně jasně modrého moře jako královna na trůnu.

„To je krása,“ vydechla dojatě. „Krása.“

„To je moje tajná louka,“ usmál se Severin. „Jsme na nejvyšším kopci v okolí. Chcete se podívat na vrchol? Odsud už to je jen kousek.“

Nadšeně jsme souhlasili a vrátili se ke koním.

Na vrcholku kopce čněly větrem oholené pahýly stromů, vysušené sluncem a opršelé deštěm doběla, takže připomínaly lidské paže vztažené k nebi. Mezi skalami vyrůstaly nízké keře a stromky a rostliny s drobnými bílými kvítky. Odtud bylo možné přehlédnout celý zvlněný kraj pod námi, s řekou i malými shluky stavení. Slunce se klonilo k západu a zbarvovalo oblaka do růžova, z lesů se zvedaly modravé mlhy. V ten moment jsem si s úlekem uvědomil, že sledovat západ slunce z tohoto kopce znamená jet zpátky lesem potmě a dorazit k hradu tak pozdě, že brána bude dávno zavřená a nikoho se nedovoláme.

„Musíme se vrátit,“ vyhrkl jsem.

Byli jsme celkem daleko od hradu a koně jsme naší vyjížděkou úplně unavili. Sjížděli jsme pomalu ze srázného kopce a zvířata pofrkávala námahou, jak se pokoušela brzdit. Živa značně znervózněla, jelikož si nechtěla pohněvat paní Annu. Sotva jsme sjeli do údolí, zrychlili jsme, abychom nahnali ztracený čas. Začalo se smrákat. Ještě jsme pobídlí koně. Zlobil jsem se na sebe, že jsem naše hry nechal dojít příliš daleko – to, že jsme se půl dne místo práce bohapustě poflakovali, nám jen tak neprojde a rozhodně jsem nechtěl přivést do problémů svou sestru. Ohlédl jsem se a všiml si, jak udýchané Živě povívá večerní západní vítr tmavými vlasy, Severin se držel vedle ní a vypadal docela spokojeně. Co si k čertu myslí!

Už jsem viděl hrad, padací most byl stále ještě dole. Vjeli jsme na nádvoří.

„Vidíš, stihli jsme to,“ smál se bezstarostně Severin. „Plašil jsi úplně zbytečně.“

Trochu mě jeho povznesenost štvala, ale mlčel jsem, myslím, že jsme všichni věděli, že jsme málem dorazili pozdě.

„Už půjdu, pánové, bylo to krásné odpoledne,“ uklonila se nám Živa s radostnými plaménky v očích a podala mi uzdu své klisny.

„To je tvoje zásluha, panno Markétko, jen tvoje.“ Severin se k ní přiblížil natolik, až se jejich těla takřka dotýkala. Živa zrudla a sklopila zrak, pokusila se o krok ustoupit, Severin ji však chytl za rameno. Poplašeně k němu pozvedla tvář a zamračila se.

„Musím jít, Severine,“ špitla důrazně. Pustil ji, avšak ona setrvala ještě okamžik na místě a jen hleděla do jeho velkých modrých očí.

„Markéto!“ zaslechl jsem z portálu hradu káravý hlas paní Anny, jenž konečně učinil přítrž té podivně nepříjemné chvíli,

a Živa se rozběhla k ní. „Kde jsi byla tak dlouho? Už jsem se začala o tebe bát... Pojď dovnitř.“

„Omlouvám se, paní, omlouvám se...“ Živa zmizela uvnitř hradu.

Seděli jsme se Severinem na stráni a dratví spravovali koňské postroje, brašny a jedno potrhané sedlo. Byl jeden z prvních opravdu teplých jarních dní. Spokojeně jsme nastavovali tváře slunci a lehký větřík rozfoukával naše vlasy.

„Podívej, kdo sem jde,“ kývl Severin nedbale za nás.

Vysokou travou se k nám velkými kroky brodila Živa. Jasně červený surcot, svrchní šat, si elegantně přidržovala vpředu rukou, aby jí co nejméně překážel, a vesele se usmívala. Vlasy měla zapletené do dvou tlustých copů a ozdobené červenou stuhou.

„Dobré poledne, vznešení pánové,“ pozdravila nás vesele. „Mám jednu dobrou zprávu pro Adama. Pusťte mě mezi sebe.“

Já jsem se ani nepohnul, ale Severin si odsedl, takže se mohla mezi nás vmáchnout.

„Paní Anna,“ začala Živa a střídavě se za řeči usmívala na mě a na Severina, „vyslovila přání, abys nám, Adame, při vyšívání předčítal. Říkala jsem jí, jak krásně umíš číst a že hezky píšeš, a ji tento nápad úplně nadchl.“

„Nevím, co na to říct,“ pravil jsem radostně.

Živa se zasmála: „Třeba: Děkuji, sestřičko, že nebudu muset od slunka do slunka běhat kolem koní a psů. Nebo: Děkuji, sestřičko, že se uvidíme častěji. Nebo: Děkuji, že budu opět držet v rukou knihu a třeba z ní do mě přejde trochu moudrosti. A to nemluvím o tom, jak dovede být paní Anna štedrá, když se jí někdo zalíbí.“

„Děkuji,“ hlesl jsem.

Pak se obrátila k Severinovi: „No, pověz, Severine, není nevděčný? Člověk by čekal, že bude jásat, a on zatím div nesmutní. Ale já ho mám ráda i nevděčného. A na vás na oba jsem myslela a přinesla jsem vám něco na zub.“

Otevřela svou brašnu a ukázala nám její obsah – několik zemlí, sýry a loňská, trochu svrasklá jablka. Avšak když si chtěl Severin pro jídlo sáhnout, pleskla ho jemně přes ruku.

„Ale! Co za to?“ zeptala se vyzývavě a v očích jí hrálo.

„Víš dobře, že nic nemáme,“ řekl jsem zachmuřeně.

„Ale polibek byste mi dát mohli, pánové, ne? Tak chudí zase nejste!“ přehlížela mé bručounství a nastavila mi tvář. Lehce jsem se dotkl rty jejího hebkého líčka. Podala mi otevřenou brašnu s jídlem a nastavila druhou tvář Severinovi. Ten ji však nečekaně chytl za ramena, přitočil ji k sobě a políbil na rty. Sotva oddálil svou tvář od její, přilétl mu od Živy prudký políček, až mu na levé tváři zůstala červená skvrna.

Uražená Živa vyskočila na nohy a našťavaně oddychovala. Pak se obrátila a utíkala pryč. Severin běžel za ní, dostihl ji asi dvacet kroků od našeho původního místa, skočil jí k nohám, objal je a začal k ní mluvit. Neslyšel jsem je. Živa nad ním stála jako socha, zatímco Severin jí klečel u nohou. Náhle se rozesmála.

Pohladila ho po hlavě. Ten jediný pohyb mi způsobil dosud nevídanou bolest.

Severin uvolnil její nohy a ona odcházela, rozhrnujíc před sebou vysokou trávu.

„Co sis myslel, že děláš?!“ vyjel jsem na něj, sotva se vrátil a opět se pustil do práce. „Jak by bylo tobě, kdybych hubičkoval tvoji sestru?“

„Mojí sestře je pětatřicet a má sedm dětí, tak si posluž, jestli chceš,“ zahučel Severin s hlavou skloněnou. „Ale ta mi dala, co?“ zasmál se najednou a pohlédl na mě se zvláštní hrdostí.

„Mlč. Jsi odporný,“ vstal jsem, sebral řemínky a postroj, na němž jsem právě pracoval, a chystal se odejít. Úplně jsem se třásl zlostí.

„Nechápu, proč se tak rozčiluješ.“

„Její čest je i moje čest, je to přece moje sestra!“ rozkřikl jsem se.

„Právě. Je to tvoje sestra, ne tvoje věc,“ opáčil klidně Severin.
„Sedni si, už tě nebudu dráždit.“

Opravdu se mi od té scény zdálo, že se krotí. Jednal s Živou nesmírně zdvořile a cudně, nicméně i přesto mě jeho zamilovanost rozrušovala. A ona se chovala natolik nevázaně a hravě, jako by si vůbec neuvědomovala, jak nebezpečná její vyzývavost může být.

Naštěstí jsem skutečně začal paní Anně a jejím dívkám předčítat o životech svatých, zatímco ony vyšívaly u svých rámců, takže jsem měl Živu skoro pořád na očích. Vyumělkovaný svět paní Anny a jejích společnic byl zvláštní a zdálo se mi, že se do něj Živa příliš nehodí. Dokázala stejně jako ony celý den půvabně sklánět šíji nad rámem, vybírat barevné hedvábné nitě a rovnat květiny ve vázách a večer drnkat na loutnu; přesto jsem měl dojem, že je mnohem čistší a živější než ony. Že je opravdovější. Dívka se skutečným divokým a vřelým srdcem.

Jednou, když část dne věnovaná vyšívání a čtení skončila a dívky se odebraly na podvečerní vycházku, mě paní Anna zdržela ve svých pokojích.

„Máš skutečně krásný hlas, Adame,“ pochválila mě a já jsem se začervenál. „Panna Markétka mi říkala, že chceš vstoupit do kláštera, je to tak?“

„Ano, paní,“ odpověděl jsem.

„Možná by ses mohl do jednoho kláštera podívat už velmi brzy,“ pokračovala. „Prý umíš i psát, Adame.“

„Ano, umím.“

„Opat kláštera na Zbraslavi, ctihodný Konrád z Erfurtu, mi nedávno říkal, že mají v knihovně v jednom svazku i několik listů s francouzskými písněmi, které bych si velmi přála mít. Myslíš, že bys je pro mě mohl v klášteře opsat? Dobře bych ti zaplatila a aspoň by sis prohlédl místo, kde bys jednou mohl žít.“

Poprvé od okamžiku, kdy jsme spolu osaměli, jsem dokázal pozvednout zrak k jejím překrásným smaragdovým očím, obklopeným drobnými zrzavými pihami. „To by bylo úžasné, paní,“ zaradoval jsem se.

Něžně se usmála. Vše na ní působilo vílím, křehkým dojmem, i ten úsměv byl jako záchvěv okvětních lístků růže.

„Jsem ráda, že z toho máš takovou radost,“ zkoumavě mne pozorovala. „Můžeš jít.“

„Děkuji. Sbohem, paní,“ zablekotal jsem a vyplašeně utíkal z její komnaty.

Všechno ve mně jen plesalo. Tak dlouho už jsem nedržel brk v ruce! Tak dlouho jsem se nepodíval z Kožlí! Taková důvěra, taková čest...

„Viš, paní Anna je skutečně krásná,“ vyprávěl jsem Živě, když za mnou ten večer přišla na chvíli do stáje. „Ale ne tak, jak to každý vidí. Ona je krásná uvnitř. Tím, že si uvědomuje, co lidé potřebují, po čem touží a čím jim udělá radost.“

Po svátku svatých Felixe a Audacta, na začátku září léta Páně 1308, jsem se skutečně mohl podle příkazu paní Anny vydat na cestu do Zbraslavského kláštera. Jel jsem koňmo v doprovodu laskavého otce Linharta a Severina. Na hrudi jsem ukrýval průvodní dopis pro opata Konráda a seznam písní, jež mi nadiktovala paní Anna s přáním, abych je pro ni opsal. Ty dva listy mě hřály u srdce a dodávaly mi sebedůvěru smíšenou s nervozitou, zda úkol splním dobře.

Mně, otci Linhartovi i Severinovi zapůjčila dobrá paní Anna na cestu kroužkové košile a já a Severin jsme se na její radu opásali meči. Já se zbraněmi příliš zacházet neumím, ale Severin je zdatný šermíř. Bohužel se záhy ukázalo, že moudrá paní Anna měla velmi přesné zprávy o tom, co se děje za hranicemi jejího panství.

V Týnci jsme přešli dřevěný most přes řeku Sázavu a pokračovali na severozápad ku Zbraslavi. Už z dálky bylo vidět zbraslavské vinice a rozsáhlé lány. Přebrodili jsme Vltavu a ujížděli ke klášteru.

Zbraslavský klášter není příliš starý, založil ho král Václav, toho jména druhý, v místech, kde stával opevněný dvorec jeho otce Přemysla Otakara, toho jména druhého. Zbraslavskými mnichy s láskou vzpomínaný král Václav poskytl klášteru velké bohatství, nazval jej Aula Regia, Královská síň, a je pohřben v nedostavěném klášterním chrámu. Nicméně v těžkých časech po smrti jeho jediného syna a dědice, se stavební práce na klášteře zastavily a klášter není dostavěn dodnes. Stojí královský a opatský příbytek, hospodářské budovy, značná část chrámu, o jehož budoucí nádheře nemůže již nyní nikdo pochybovat, ale ambit a část klášterních budov zůstávají nedokončeny. Pevné zdi chrání klášter jen z té strany, kde dříve stávala královská tvrz, zbytek je bohužel obehnán jen palisádou. Ani společenství místních mnichů není příliš početné. Avšak oč neutěšenější je dnešní stav kláštera, o to zbožnější jsou zdejší bratři a

bělovlasý otec Konrád patří k nejmoudřejším mužům, jaké jsem kdy potkal.

„Vítám vás,“ kráčel nám vstříc asi třicetiletý mnich v bílé cisterciácké kutně s černým škapulířem⁹, sotva nás bratr fortnýř¹⁰ vpustil za bránu. „Vy jste jistě naši ctění hosté z Kožlí, že? Já jsem Petr ze Žitavy, kaplan zbraslavského opata.“

Bratr Petr se mi od počátku zalíbil. Je spíš menší postavy a trochu tělnatější, ale pohybuje se velmi mrštně. Má hnědé vlasy, širokou laskavou tvář a pleť posetou rusými pihami. Je mi známo, že dosáhl úctyhodného vzdělání, nemá ale ve zvyku se povyšovat, naopak je vždy vstřícný a na řeholníka dost upovídáný.

Sesedli jsme z koní. Na klášterním dvoře, obklopeném ze čtyř stran chrámem, samotným konventem, opatským a královským příbytkem a dalšími budovami, se to hemžilo lidmi, převážně prostými laickými bratry, neboli konvrši,¹¹ kteří obstarávali hrubé práce.

„Bratře Heřmane!“ zavolal bratr Petr na jednoho z konvršů, sotva nás otec Linhart představil. „Odveď našim hostům koně do stáje, buď tak laskav.“ Pak se obrátil na nás a pokynem ruky nás zval dál. „Je dobře, že jedete tři a že alespoň dva z vás mají meče, protože v posledních měsících není v okolí bezpečno.“

Vešli jsme do nevelkého domu hostí, složili na jednoduché pryčny své věci a omyli si po dlouhé cestě tváře. „Říkáš tedy, že tu není bezpečno?“ tázal se znepokojeně otec Linhart Petra ze Žitavy, zatímco já a Severin jsme se celí vyhladovělí dělili o kus chleba.

„Bohužel není. Pán z Dubé, pro své činy zvaný Berka, loupí, co může. Obsadil nám panství Lanškroun a k tomu i několik vesnic, dobytek nám odhání. A není jediný! Také Ješek ze

Šildberka, pán z Vosthub, Jeniš ze Supí Hory a několik jejich kumpánů. Neštítí se ani vraždy.“

„Copak král nechrání svůj klášter?“ podivil se otec Linhart.

„Král? Ten nám ještě zavařil! Když si pan Hynek Berka z Dubé vymyslel, že mu dlužíme tisíc hřiven¹² stříbra, náš milý pan král odsoudil klášter a my museli platit, ber kde ber. Takových věcí se nám od něj dostává místo ochrany! Ale abych si jen nestěžoval.“ Jeho hnědé, dětsky kulaté oči vlídně zamrkaly. „Ukáži vám teď půvaby našeho domu.“

Nato nás bratr Petr odvedl do chrámu Panny Marie, abychom se mohli poklonit ochránkyni kláštera a pomodlit u královského hrobu.

„Naše řehole zakazuje zdobnost,“ pronášel Petr cestou k hlavnímu chrámu. „Naše mysl se nemá rozptylovat přemírou zdobnosti. Máme si vystačit s krásou jednoduchosti. S čistotou forem. Náš král Václav II. si ale potrpěl na jiný druh krásy. Na dechberoucí krásu. Proto se zasadil o to, aby jeho nejmilejší klášter v tomto směru vynikal. Chrám sice nemá věž se zvonící, to je cisterciáckým řádům odepřeno, v tvarech a nádheře kamenické práce si ale nezadá s nejkrásnějšími kostely v Čechách.“

Když jsme vešli do rozlehlého, byť dosud nedostavěného, chrámu, bratr Petr umkl ve zbožné úctě. Já, Severin i otec Linhart jsme se uchvácení rozhlíželi kolem. Vše bylo ze světlého kamene opracovaného tak mistrně, jako by byl jen měkkým lipovým dřevem. Vysoký klenutý strop nad našimi hlavami spočíval na hladkých kamenných sloupech silných jako vzrostlé buky, s hlavicemi jemnými a barevnými jako křehká výšivka. Malované hlavice sloupů a přípor měly tvar lidských hlav, zvířat či listů a hrotitými okny vysoko nad našimi hlavami pronikaly dovnitř zlatavé paprsky světla.

Věnovali jsme modlitbu Panně Marii i zesnulému králi a následovali bratra Petra ven.

„Hlavní chrám slouží mnichům, kteří složili slavné sliby,“ poučil nás, „vy budete po dobu svého pobytu chodit do kostela konvršů u opatského domu.“

Přes noc jsme si po dlouhé cestě odpočinuli na dřevěných lůžkách s žíněnkami v domě hostů a hned po modlitbách zvaných prima jsem se vydal do knihovny se svým seznamem písní, které si vznešená paní Anna vyžádala.

Den v klauzuře je přesně rozdělen modlitbami a prací: před svítáním jsou to takzvané jitřní hodinky, pak za úsvitu chvály, které jsem toho dne zaspal, hodinu po východu slunce prima, následované asi dvěma hodinami práce a snídání, tercie a další práce, kterou přeruší až k polednímu sexta a oběd, opět práce a kolem třetí hodiny odpolední nona. Když se začnou rozsvěcet světla, modlí se mniši nešpory. Před usnutím pak uzavírají den kompletářem. To jsou hodinky podle slov Žalmu: *Chválívám tě sedmkrátě za den za tvé spravedlivé soudy.*

Knihovna spojená se skriptoriem se nachází ve východním křídle kláštera. Staříčkový knihovník seděl za dubovým pultem a krátkozrace mžoural před sebe jako právě probuzený výr, šedé vlasy i vousy měl vypelichané a tvář celou scvrklou.

„Buď pozdraven, bratře,“ řekl jsem dost nahlas a zřetelně v podezření, že je i hluchý.

„I ty, chlapče, co bys rád?“

„Má paní mi dala tento seznam písní, měly by se nacházet v některé z knih, jež velectěný otec Konrád přivezl z Paříže, nazývá se myslím Zpěvník srdce, *Chansonnier du Coeur*,“ podával jsem mu svůj seznam.

„Ukaž,“ muž si přitáhl list k očím a na nos si nasadil zvětšovací skla. O těch jsem již dříve slyšel hovořit otce Bohuslava jako o zázraku pomáhajícím slabozrakým. Ale viděl

jsem je poprvé v životě. „Bratřéé Bavoréé!“ zaskřehotal knihovník.

„Ano, bratře knihovníku, jsem tady, hned za tebou,“ vynořil se zpoza starce mladý červenolící mnich s vlasy barvy zralé pšenice. Byl velmi vysoký a silný v ramenou, což nebyla náhoda, neboť jsem záhy pochopil, že tak jako k vidění má tento starý muž dva vybroušené kusy skla, tak k vytahování těžkých knih z polic a jejich nošení má tohoto statného mladíka.

„C, F, dvacet tři, je to někde nahoře,“ zaskřípal kmet mezi prořídlymi zuby a mladý mnich odběhl. Vzápětí se vrátil s knihou mnohem tlustší, než byl misál otce Bohuslava, a položil ji na čtecí pult před svého nadřízeného. Kodex, svázaný v nové světle hnědé kůži, byl na přední straně osázen barevnými polodrahokamy ve tvaru kříže. Nejkrásněji se mezi nimi vyjímal achát s vyrytou mužskou tváří z boku. Takový jsem jakživ neviděl!

Zamračený bratr knihovník začal listovat knihou a nespokojeně si mručel.

„Tady to je,“ ukázal mi po chvíli skvrnitou kloubnatou rukou plnou žil. „Folium sto sedmdesát tři až sto devadesát. Bratr Bavor ti ukáže, kam si můžeš sednout k práci. Bratřéé Bavoréé!“

„Pořád za tebou, bratře knihovníku.“

„Slyšels, ne? Jdi s hochem,“ vyprskl stařec a schoulil se zpět do svého křesla, zcela vysílen.

Držel jsem nesmírně těžký svazek v náruči a spěchal za bratrem Bavorem, který si to rázoval dlouhými kroky napříč místností.

„Jsi šťastný muž, Adame, že opat svolil, abys usedl v těchto místech po boku mnichů, přestože nejsi řeholníkem ani

novicem,“ vykládal mi cestou plavovlasý bratr Bavor. „Do uzavřené části kláštera smí vstoupit jen málokdo.“

„Vážím si opatova svolení,“ mumlal jsem nervózně a sledoval mnichy hrbící se nad svými díly. „Jistě to dovolil jen díky přimluvě paní Anny.“

Bavor vesele potřásal hlavou. „Zbožná paní Anna se zde těší velké úctě,“ potvrdil má slova, pokynul mi k jednomu z psacích pultů a připevnil knihu na železný řetěz s visacím zámkem. „Aby neutekla,“ zasmál se.

U jednoho z bratrů, který se jmenoval Valter a měl na starosti psací náčiní, jsem si vyzvedl pergameny, pravítko, brky, inkoust, škrabadlo a další potřebné drobnosti a on si pečlivě zapsal, kolik čeho bylo, aby mu pak otec Linhart všechno proplatil. Odebral jsem se k přidělenému místu, kde na mne čekala má čarokrásná kniha. Věděl jsem sice, že mi opisování zabere mnoho času, avšak stejně jsem nebyl schopen odolat pokušení a dlouho jsem jí jen listoval a vpíjel se očima do nádhery jejich barevných iluminací.

Nalistoval jsem ony písně a podrobně si prohlížel ornament, který je obklopoval. Jednalo se o zelené, zlatě obroubené listoví – jednou réva, podruhé dub, jinde kaštan. Z lístků a úponků vykukovaly tajemné bytosti, zvířata a ptáci. Ve spodním levém rohu byla vždy zobrazena dívka s rozpuštěnými vlasy, na protilehlé straně naopak mladík. Dívka někdy mladíkovi kynula, nebo se naopak cudně odvracela, zatímco on hrál na loutnu či se držel za srdce a zpíval. Slíbil jsem si, že se pro paní Annu pokusím tu jemnou kresbu napodobit, i když jsem nikdy nekreslil a měl jsem jen černý inkoust.

Pustil jsem se do práce. Neumím francouzsky ani okcitánsky, což byly jazyky oněch veršů, a má znalost latiny mi pomáhala jen málo, takže jsem každé slovo znovu a znovu kontroloval, zapsal-li jsem ho správně. Několikrát jsem musel již napsané

litery seškrabat a začít znovu. Rovněž zápis notace pro mne byl něco nového, mé práce tudíž přibývalo jen velmi zvolna.

V poledne jsme se v laickém kostele svatého Jakuba pomodlili sextu a pojedli jsme s konvrši. Odpolední opisování mě dočista zmohlo. Žáda mě bolela, do prstů u rukou i nohou mi vstoupil chlad, oči jsem měl unavené. Vyšel jsem tedy do křížové chodby a její arkádou hleděl na dosud neuzavřený rajský dvůr. Krčila se tam mezi sutí zarůstající plevelem a stavebním materiálem pokroucená planá jablůňka, studniční stavení zatím nestálo. Můj znavený zrak se hladově kochal svěží zelení vysokých stébel trávy, vychutnával jsem něžný dotyk vlahého večerního větru na své kůži. Co asi dělá Severin? napadlo mě. Prošel jsem chodbou kolem skupinky hlučně rozmlouvajících noviců a zamířil ven na nádvoří mezi hospodářská stavení.

Přátelský Severin samozřejmě okamžitě zapadl mezi konvrše a jako vždy každého i je nadchnul svou veselou povahou a přičinlivostí. V momentě, kdy jsem ještě celý rozlámaný vycházel z chladu klášterní budovy, Severin, obnažen do půli těla, právě sekal dřevo na otop a skládal ho na dřevěný trakař, u něhož už čekal jeden z konvršů, který polena odvážel a rovnal pod střechu podél sýpky. Večerní slunce hrálo na Severinových svalnatých zádech a rozcuchaných plavých pačesech a zdálo se, že veškerou svou sílu soustředí do mohutných pohybů paží.

„Severine!“ zavolal jsem. Zvon začal v tu chvíli svolávat na nešpory. Můj přítel zasekl sekeru do špalku, přetáhl si přes hlavu košili a poběhl ke mně.

„Tak co práce?“ ptal se stručně, zatímco jsme společně uháněli ke kostelu.

„Únavná, ale hezká,“ odvětil jsem zasněně. „Konečně mám pocit, že dělám to, pro co jsem stvořený.“

Na druhý den už mi šlo opisování rychleji, bohužel s kresbou to bylo horší. Večer mě pak, jak jsem vytáhl paty z konventu, odchytil na nádvoří potutelně se usmívající Severin.

„Myslím, že oceníš trochu čerstvého vzduchu, bratře Adame.“

„Neříkej mi tak,“ požádal jsem ho plný rozpaků. „Nesluší se to. Co myslíš tím čerstvým vzduchem?“

„Že naši koně se už ve stájích vzpínají nedočkavostí. Pojedeme na projížďku.“

„Nesmíme zmeškat večerní modlitby,“ podotkl jsem.

„Nevšiml jsem si, že bys už oblékl kutnu, ale jestli si myslíš, že ti víc prospěje kostelní lavice než sedlo, tak prosím, pojedu sám,“ zatvářil se můj přítel trochu vzpurně. Zdálo se mi, že ostentativně hrdý výraz, který v tu chvíli nasadil, odkoukal od Živy.

„Máš pravdu,“ připustil jsem, jak to ostatně dělávám i v případě své tvrdohlavé sestřičky. „Jedu s tebou, beztak mám pocit, že cítím každý obratel, a na zadku mám od toho sezení už nejspíš modřiny.“

„Meč?“ otázal se můj starší druh a podával mi opasek se zbraní, kterou mi propůjčila naše paní.

„Myslíš, že je to nutné?“

„Víš, co říkal Petr. Navíc se každou chvílí setmí a potulovat se krajem neozbrojen je holé bláznovství.“ Poslechl jsem ho tedy, avšak z nějakého zvláštního důvodu jsem se s jednoručním mečem u boku necítil o nic bezpečněji než bez něj.

Osedlali jsme své hnědáky a vyrazili podél řeky na sever. Cestou jsme míjeli malá pole, vinice a vísky, z nichž většina patřila klášteru a byla hlavním zdrojem klášterních příjmů. Slunko se klonilo k západu a po cárech mraků se rozlévala jeho narůžovělá zář. Ochladilo se. Šeřilo se, nám se však stále nechtělo otočit koně k návratu. Cválali jsme po široké

uježděné cestě a já měl dojem, že všichni, já, Severin i naši hřebci, sdílíme jakousi nevyslovitelnou mladickou radost z pohybu, rychlosti, větru a síly. Radost z posledních letních dní.

Severin ke mně popojel a položil mi ruku na rameno. „Pohleď,“ upozornil mě a obracel přitom hlavu ke kopcům na obzoru.

Podíval jsem se tím směrem a spatřil ohně. Tři drobné body se oranžově mihotaly v modravém večerním vzduchu.

„Co to je?“ zeptal jsem se nejistě.

„Spíš kdo,“ opáčil můj přítel podmračeně. „Nevím. Ale v dnešních nebezpečných časech to nemusí věstít nic dobrého.“

„Pojedeme se tam podívat?“

Severin přemýšlel a lehce poplácával svého krásného koně po šíji. „Asi bychom měli. Pro klášter může být důležité vědět, kdo táboří za jeho zdmi. Možná je nyní dokonce příhodnější okamžik než za dne, neboť nás skryje tma.“

Vyrazili jsme tedy tím směrem. Zpočátku jsme uháněli rychlým tempem, pak jsme ovšem zajeli do borového lesa, kde nás pohltilo jehličím vonící přítmí, a museli jsme zpomalit, protože kamenitá cesta protkaná kořeny byla stále méně schůdná. Tajemné oranžové bludičky jsme ztratili z očí, takže jsme se snažili držet směr popaměti. Přišlo mi na mysl, zda se v té lesní tmě neztratíme.

Zdálo se mi, že stromy trochu prořídly.

„Slezme z koní,“ zašeptal Severin a seskočil. „To světlo bylo ve stráni. Obejdeme je shora, abychom se dostali na kopec nad ně, a oni nás neviděli.“

Opustili jsme tedy křivolakou stezku a vydali se mezi vysoké kmeny borovic, své hřebce jsme drželi za uzdy. Prodírali jsme se do kopce tím směrem, jímž jsme tušili ony ohně. A

skutečně! Stromy se rozestoupily a my stáli nad rozlehlou mýtinou, kde se utábořilo několik desítek mužů – měli jednoduché válečné stany a kolem se pásli jejich koně. Zacouvali jsme o kousek zpět, abychom se skryli mezi silnými kmeny, a příkrčili jsme se. Nejvíce jsem se bál, že nás prozradí naši hřebci, ucítí-li vůni klisen v tábořišti a začnou ržát.

„Jsou ozbrojení,“ špitl jsem.

„Vojáci. Kolik jich může být?“

„Klidně padesát,“ odhadoval jsem.

„Spíš třicet,“ tvrdil Severin tlumeně.

„V tom případě jsou ale dvě třetiny z nich jezdci.“

„Vypadá to tak. Co jsou zač? Co myslíš, Adame?“

„Netuším. Nevypadají jako zdejší.“

„Němci?“

„Možná. Petr ze Žitavy říkal, že tu loupí páni z okolí, ale tihle vypadají spíš jako žoldnéři. Možná bývalí královští žoldnéři,“ uvažoval jsem.

„Musíme to okamžitě ohlásit opatovi,“ rozhodl rázně Severin.

„Třeba nejedou ke klášteru,“ odporoval jsem naivně.

„Přemýšlej, Adame, široko daleko tu není nic než klášter a jeho vesnice. I kdyby klášter nebyl jejich hlavním cílem, bude jistě vítanou kořistí.“

„Psst, někdo sem míří!“ zašeptal jsem.

Od tábora se k nám blížil vysoký vousatý muž s pochodní v jedné a mečem v druhé ruce. Ulehli jsme do trávy a jen se modlili, aby hlídající žoldák nespatrił naše koně. Naštěstí bylo v té tmě vidět i s pochodní jen na pár kroků. Muž obcházel tábor po celém obvodu mýtiny. Už nás měl za zády a my

doufali, že si můžeme úlevně vydechnout, když tu jeden z našich hnědáků zafrkal.

8

Hlídkující voják se zarazil a otočil se naším směrem. Okamžik jen zíral do tmy přesně do míst, kde jsme leželi a ani nedýchali. A pak se zvolna vydal do svahu k nám. Až nás najde, je s námi konec, pomyslel jsem si a má duše se kolem té myšlenky strachy třepotala jak noční motýl kolem plamene. Severin stiskl mou paži, pravou rukou uchopil jakýsi předmět, nejspíše kámen, ležící po jeho pravém boku, a vší silou jím mrští do dálky, až houští napravo od nás zašustilo. Voják sebou trhl a rozběhl se tím směrem.

Vyskočili jsme a spěšně se prodírali z kopce lesem až k cestě. Vyděšené cukající se koně jsme vlekli za sebou.

„Halt!“ zařval chraplavě ten muž a zatroubil na roh.

„Běží za námi!“ vykřikl Severin.

„Nedostihne nás!“ vyrazil jsem ze sebe a vyhoupl se do sedla.

Ujížděli jsme jako šílení, cesta necesta, hlavně pryč. Dolů k řece! Tryskem jsme rozráželi noční vzduch, a teprve když jsme minuli první vesnici na břehu Vltavy, odvážili jsme se zpomalit. Zpocením koně nepokojně ržáli.

„Stíhají nás?“ ohlížel se udýchaný Severin.

„Nezdá se,“ polkl jsem vystrašeně. „Ještě že neměl kuši.“

„V té tmě by nás stejně netrefil.“

„Získali jsme pěkný náskok, než si doběhl pro koně,“ zadoufal jsem. „Teď už nás snad nedohoní.“

„Taky v to věřím, ale i tak chci být co nejdřív za branou kláštera.“

Pohlédli jsme na sebe. Severinovy oči se leskly ve tmě, jinak jsem jeho rysy neviděl. Ta myšlenka nás nejspíš napadla oba, vyslovil jsem ji však já.

„Myslíš, že za branou kláštera bude bezpečněji?“

Mlčel. Štvali jsme tedy koně dál až ke Zbraslavi.

„Kdo to v tuhle nekřesťanskou hodinu buší?!“ brblal bratr fortnýř, když jsme s vervou tloukli klepadlem na bránu.

„To jsme my, Severin a Adam, co přijeli před dvěma dny z Kožlí,“ volal Severin.

„Proč přijíždíte po setmění?“ zdráhal se nás mnich vpustit dovnitř z obavy, že nejsme těmi, za koho se vydáváme.

„Zdrželi jsme se v lesích,“ vysvětloval můj druh. „Zahlédli jsme tam cosi podezřelého. Vojáky. Musíme to říct opatovi, bratře!“

Na chvíli se rozhostilo pochmurné ticho a bratr fortnýř si nás zkoumavě prohlížel malým průzorem v bráně. „No jo, no jo,“ opáčil konečně a fortna se pomalu otevřela.

Pod dojmem toho, co jsme viděli v boru na sever po proudu Vltavy, jsem bezděky zkoumal její pevnost a musím říct, že mě nijak neuklidnila, neboť se příliš nepodobala hradním branám. Byla sice z pískovce, ale vrata v ní netvořily silné fošny, nýbrž jen obyčejná jedlová prkna.

„Musíme mluvit s opatem,“ opakoval Severin, sotva uvázal hnědáka k vyřezávanému sloupku u stáji. „Viděli jsme něco velmi znepokojivého. Kde velectěného Konráda najdeme?“

„V opatském domě.“ Ukázal směrem k členité prelatuře¹³ sousedící s hospicem a kostelem laiků.

Své koně jsme zanechali u stáji a potmě spěchali klášterním dvorem k opatovu příbytku. Temné siluety vysokých

kamenných budov vypadaly nepřátelsky a nehostinně.

Když jsme stanuli před vchodem do opatova sídla, trochu jsme znervózněli. Najednou se ani jednomu z nás nechtělo zaklepat a vyrušit toho ctihodného muže z rozjímání, neřkuli spánku. Dosud jsme opata vídali jen zdálky, protože byl příliš zaneprázdněný na to, aby nás přijal. Nyní jsme s ním měli hovořit poprvé, a to ještě za tak podivných okolností. Chvíli jsme jen bezmocně hleděli na zavřené dveře. Spěšně jsem se v ten okamžik snažil sesumírovat si v hlavě, co vlastně opatovi Konrádovi říct. Popatřil jsem na svého přítele, zhluboka se nadechl a zaklepal klepadlem.

Ticho.

Po chvíli se těžké vchodové dveře otevřely a my stanuli tváří v tvář samotnému Konrádovi z Erfurtu.

„Vejděte,“ řekl.

Z nějakého zvláštního důvodu se náhle má a Severinova role vyměnily, dosud byl on ten rozhodnější a pohotovější, ale v prostředí opatova příbytku se můj starší druh pojednou stáhl do pozadí.

„Pochválen buď Pán Ježíš Kristus, velectěný pane,“ pronesl jsem tiše, ale jasně.

„Až na věky, chlapci.“

Vedl nás studenou chodbou do své síně. Na stole hořela nízká svíce, jinak byla místnost zcela ponořená ve tmě. Konrád byl muž asi šedesátiletý, ani příliš vysoký, ani malý, ale už se trochu věkem hrbil. Vlasy kolem tonzury měl bílé a jemné jak chmýří bodláků na podzim a opatskou mitru¹⁴ nosil zřídka. Jeho inteligentní oči živě hrály, tehdy za svitu skomírajícího plaménku to nebylo patrné, ale dnes vím, že měly listově zelenou barvu, jaká se jen tak nevidí.

„Vy jste chráněnci paní Anny, že?“ ptal se vlídně.

Přikývl jsem.

„Copak vás ke mně přivádí?“

„Před setměním jsme vyjeli provětrat koně severním směrem,“ začal jsem. „A nad řekou, asi hodinu a půl cesty odsud, jsme viděli vojenský tábor. Třicet až padesát mužů, jsou ozbrojeni především meči, kušemi a luky a dobrých dvacet z nich má koně. Domníváme se, že jde o německé vojáky. Zdálo se nám důležité, abys o nich věděl, pane.“

Konrád z Erfurtu pokýval hlavou. „Vévoda korutanský si zjara pozval na pomoc proti Habsburkům bavorské žoldnéře, a teď je nemá čím vyplatit.“ Hlavou mi problesklo, jak je divné, že nazývá krále Jindřicha vévodou korutanským. Snad už v té době se v jeho hlavě rodil troufalý plán, který uskutečnil v příštích dvou letech a na němž se podílela i moudrá paní Anna. Nicméně oné noci jsme měli zcela jiné starosti.

„Dostal jsem list od sedleckého opata Heidenreicha, v němž mě před tou cháskou varoval. Jeho klášter již vyloupili. A otec Beringer, kaplan princezny Elišky, mě zpravil, že se nyní asi třisetlívé vojsko usadilo nedaleko Velké Chuchle a jednotlivé oddíly vyrážejí do okolí loupit. Mnohé naše vesnice už jejich zběsilost pocítily. Ležení, jež jste viděli, patří zřejmě některému oddílu odtrženému od onoho bavorského vojska.“

„Myslíš, otče, že zaútočí na klášter?“ otázal jsem se opata rozrušeně.

„Je to velmi pravděpodobné, synu.“

„Ale co tedy budeme dělat?“ vložil se do rozpravy Severin.

„Co myslíš, synu, že bychom měli dělat?“ obrátil se k němu opat Konrád laskavě.

„Opevnit klášter, svolat lidi z okolních vesnic, ozbrojit se,“ vychrlil ze sebe můj bojovný přítel.

„To všechno uděláme. A budeme doufat, že nepřijdou,“ řekl opat, „jelikož klášter dobudou snadno, mniši se nedovedou bránit a toto je zkrátka dům Boží, nikoliv zbrojnice. Zbraní a zbroje tu moc nenajdete. Přesto uděláme, co bude nutné. Ale předtím nás čeká ještě jeden úkol, chlapci.“ Konrád z Erfurtu ztišil hlas a upřel na nás svůj bystrý pohled. „Následujte mě.“

Vedl nás do komory, kde ukázal na asi dva lokty dlouhou a loket a půl širokou okovanou truhlu z černě namořeného dřeva. Její víko jistily dva masivní visací zámky.

„Vezměte ji, prosím, a pojďme,“ zašeptal. Každý jsme uchopili držadla truhly z jedné strany a naráz ji zvedli. Byla neuvěřitelně těžká, neodvažovali jsme se však ptát, co v ní je, a jen jsme klopýtali za opatem.

Chladné, vlhké chodby konventu nás sevřely ve svých kamenných dlaních a noc dávala zaznít ozvěně našich šlápějí obzvláště zvučně. Opat nás vedl tmou klášterních chodeb. Na cestu nám svítil jediný olejový kahan v opatových jemných vrásčících rukou. Neznali jsme prostor kláštera dobře a zvláště v noci jsme se přestali rázem orientovat, takže jsme vůbec netušili, kam nás Konrád z Erfurtu vede. O to větší bylo naše překvapení, když otevřel jedny z dveří a pravil: „Jsme na místě. Zde ukryjeme klášterní poklad.“

Složili jsme truhlu tam, kam nám poručil, a mlčky, poslušně splnili všechny jeho pokyny, přestože jsme si nebyli zcela jisti jejich účelem.

Pak Konrád uzamkl onu místnost a zamířil do křížové chodby, kam z rajskeho dvora pronikalo alespoň krapet stříbřitého světla zvenku.

„Asi máte nějaké otázky,“ pronesl do ticha a jeho zelené oči šibalsky pomrkávaly, ačkoli tvář měl vážnou.

„Ne, ctihodný otče,“ zavrtěl jsem hlavou. Vysoká, tichá postava Severinova se vedle mne nořila do tmy v místech,

kam už nedosahoval ani přízračný náznak světla.

„Možná se ptáte, jestli není riskantní uložit to, co má v klášteře největší cenu, právě tam, kam jsme to ukryli,“ začal opat. „Inu, vězte, že jsem učinil a ještě učiním všechna opatření, aby se té truhle žádným nedopatřením nic nestalo. Dál by vám mohlo vrtat hlavou, proč jsem k tak důležitému úkolu vybral vás, a ne členy našeho zbožného společenství. Pak vězte, že to má několik důvodů. Nejméně tři. Předně chránit mnichy, kteří mi jsou svěřeni jako moji synové; může se totiž stát, že někomu bude na klášterním pokladu záležet natolik, že bude ochoten sáhnout i k nejukrutnějšímu násilí, aby zjistil, kde se nachází. Pak to má tu příčinu, že chci chránit samotný poklad, jelikož se domnívám, že by se nikdo nenadál, že o jeho úkrytu budete vědět zrovna vy dva – zcela cizí mladíci, kteří sotva přijeli.“

„A třetí důvod, pane?“ otázal jsem se.

Opat se usmál a naklonil se ke mně blíž.

„Dnes v noci, krátce předtím, než jste vešli, jsem prosil našeho Pána, aby mi vnukl, jak nevelké bohatství našeho konventu nejlépe ukrýt, kdyby skutečně nastaly události předvídané opatem Heidenreichem. A on mi ve své moudrosti poslal vás, chlapci.“

Okamžik hleděl do skomírajícího plaménku kahanu a pak prohlásil věcně: „Teď je čas vzbudit bratry a svolat vesničany. Pochybuji, že zde bude bezpečno, ale jistě tu bude bezpečněji než v okolních vsích. Ty, Adame, oznam bratrovi ve fortně, co se děje. On už bude vědět, co dělat. Severine, ty vzbud mnichy a konvrše. Ať se všichni shromáždí na nádvoří.“

Utíkal jsem ke klášterní bráně, zatímco kdosi začal zvonit na poplach. Možná to byl sám opat.

Rozespalí řeholníci tiše postávali ve světle pochodní před chórem hlavního kostela, vpředu mniši, vzadu novicové,

konvrši a já se Severinem. Opat ve stručnosti vysvětlil, že můžeme mít nevítané hosty, a dal pokyn k co nejrychlejšímu posílení palisádového opevnění kláštera. Pak rozdělil bratry do skupin a každé skupině přidělil úkol. Já a Severin jsme byli pověřeni rozdělováním improvizovaných zbraní – motyk, lopat, pohrabáčů, sekyr a cepů.

Shromáždili jsme se na chvály, tentokrát všichni v chrámu Panny Marie, dnes není rozdíl mezi mnichem a laikem. Vše se zdá připravené a ledový vzduch jitra se chvěje napjatým očekáváním. Chybí bratři Tomáš a Hanuš, kteří se vydali s nákladem několika nejcennějších knih k jakési tajné jeskyni ve skalách poblíž kláštera, kde se s nimi hodlají ukrýt, než se bouře přežene. První světlo dne zvolna proniká do prostor chrámu a z šedavého přitmní se postupně vydělují jednotlivé obrysy rozjímajících postav v bílých kutnách. Modlím se a cítím, jak můj přítel vedle mne nervózně přešlapuje. Táhlý zpěv chorálu se vlní, stoupá a klesá v teskném barevném mnohohlasu. Severin se prsty pravé ruky zlehka dotýká jílce svého meče. Čekání. Třeba dnes neprijdou. Třeba neprijdou vůbec.

Na nádvoří před klášteřem se zatím sešli nuzní lidé z okolí. Není jich mnoho, jelikož jen někteří byli ochotni opustit svůj majetek v tak nejistých časech a do vzdálenějších vesnic se bratři, kteří je svolávali, nejspíš ani nedostali.

„Klášteřu se nájezdy dosud vyhýbaly, ale tihle už jich zažili několik,“ podotkl vysoký bratr Bavor soucitně. „Byl to neúrodný rok a toho dobytka, co jim naši rytířští páni odehnali, a těch zásob, co jim ukradli, to snad ani nelze spočítat.“

„Obávám se, že v zimě přijde hlad,“ připojil se k nám Petr ze Žitavy, dnes neobvykle vážný.

„A co učiníme teď?“ tázal se netrpělivě Severin. Vlhký severní vítr, předzvěst podzimu, mu cuchal vlasy a rozvlnil jeho tmavomodrý plášť.

„Musíme čekat. Hlídat opevnění a čekat,“ odvětil Petr. To, co nazýval opevněním, byl převážně jen palisádový plot ze zašpičatělých kmenů. Děsila mě nedostavěnost kláštera i to, kolik jeho částí bylo provizorně postaveno z měkkého dřeva jehličnanů, jež se tak snadno vznítí.

„Do práce, bratři, pojďme,“ ozvalo se za námi. To promluvil asi šestatřicetiletý černovlasý bratr Ota, drobný, přísný muž, který byl na Zbraslavi po jeden krátký čas dokonce opatem. „Nebo tu chcete postávat celý den? Vždyť skriptorium je plné nedopsaných knih!“

Uvědomil jsem si, že má pravdu. Nemělo smysl bohapustě vyčkávat, zda přijde nějaký útok. Zbývá mi opsat už jen pár stran pro paní Annu a já tuto povinnost splním.

Toho dne mě práce pohltila jako nikdy. Měl jsem dojem, že mám poslední možnost dokončit, co jsem začal, a navíc jsem už rozuměl takřka všemu, o čem ty písně vyprávěly. O lásce. O kráse dívky. O marné touze. O bolesti. Přepečlivě jsem vykružoval každou literu, aby byly jedna jako druhá, rýsoval jsem linky pro zápis not a myslel na to, že až se vrátíme na Kožlí, usedne Živa půvabně s loutnou na klíně nad tyto listy, bude zpívat svým sladkým zvučným altem a já konečně uslyším ona tajemná cizí slova v plné kráse. Jestli se vrátíme na Kožlí... Ne, na to ani nemyslet a psát, psát, abych dopsal poslední sladkobolný vzdech toho dávno mrtvého francouzského básníka dřív, než budeme muset čelit bavorským zbraním! Ponořen do psaní jsem zcela zapomněl na okolní svět.

Náhle se však rozezněl zvon, všichni ve skriptoriu jsme vyskočili a nahrnuli se k lomeným oknům. V tu chvíli vtrhl do